

Møte onsdag den 27. mai 2009 kl. 10

President: Carl I. Hagen

Dagsorden (nr. 89):

1. Spørretime
  - muntlig spørretime
2. Innstilling fra Stortingets presidentskap om endring av retningslinjene for bruk av tilskudd fra Stortinget til stortingsgrupper og uavhengige representanter, vedtatt av Stortinget 9. oktober 2006 (Innst. S. nr. 234 (2008–2009))
3. Innstilling fra Stortingets presidentskap om endringer i Stortingets forretningsorden vedrørende mindretallsrettigheter i Stortinget (Innst. S. nr. 235 (2008–2009))
4. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Ine Marie Eriksen Søreide, Bent Høie, Gunnar Gundersen, Sonja Irene Sjøli, Olemic Thommessen og André Oktay Dahl om styrkede rettigheter for barn, unge og voksne med kommunikasjonsvansker (Innst. S. nr. 239 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:72 (2008–2009))
5. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Jon Jæger Gåsvatn og Åse Michaelsen om å gjøre regelverket mer fleksibelt for å sikre alle elever rett til tilpasset opplæring (Innst. S. nr. 238 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:75 (2008–2009))
6. Referat

Presidenten: Representanten Heikki *Holmås*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Fra Fremskrittspartiets stortingsgruppe foreligger søknad om sykepermisjon for representanten Karin S. *Woldseth* fra og med 27. mai og inntil videre.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Georg *Indrevik*, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Georg *Indrevik* er til stede og vil ta sete.

Sak nr. 1 [10:02:09]

Spørretime– *muntlig spørretime**Muntlig spørretime*

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at utenriksminister Jonas Gahr Støre og statsrådene Anne-Grete Strøm-Erichsen og Lars Peder Brekk vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes om reise seg.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Per Ove Width.

Per Ove Width (FrP) [10:02:52]: Jeg har et spørsmål til forsvarsministeren.

Sist helg gjennomførte NATOs parlamentarikerforsamling sin vårsesjon her i Oslo. Afghanistan var naturligvis et sentralt tema. Til stede på møtet var også NATOs generalsekretær. Han påpekte igjen mangelen på soldater og mangelen på utstyr og materiell til Afghanistan. Over lengre tid har vi observert at norske soldater i utenlandsoperasjoner har hatt utilstrekkelig og dårlig utstyr til disposisjon. Det er mangelen på personlig beskyttelsesutstyr som er avgjørende for det gjeldende trusselbildet, så vel som avdelingsutstyr.

Fremskrittspartiet er svært opptatt av at soldatene våre skal ha tilgang til det beste utstyret, slik at risiko og trusler blir minimalisert. Vi har gjentatte ganger påpekt de utfordringene soldatene våre står overfor i den sikkerhetssituasjonen som råder i Afghanistan i dag. Vi har over tid sett flere situasjoner som har hatt tragisk utfall, som følge av bl.a. for dårlig materiell. Senest for noen uker siden opplevde vi dessverre en tragedie igjen, som følge av eksplosiver som ble rettet mot kjøretøy som var upansret. Vårt spørsmål er derfor: Hvorfor stiller ikke Norge med mer pansret og riktig utstyr i forbindelse med våre utenlandsoppdrag? Skyldes dette at budsjettbevilgningene til Forsvaret er for lave, eller skyldes det manglende politisk vilje til å få dette gjennomført?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:04:31]: For det første vil jeg si at Norge har et tungt, sterkt og solid engasjement i Afghanistan. Vi har ca. 600 soldater til stede. Jeg vil understreke at disse soldatene er meget godt utstyrt, de er meget godt trent, og de er meget godt forberedt på det oppdraget de hver eneste dag står oppe i.

Når det gjelder tilgangen til materiell, er vi opptatt av å skaffe soldatene det beste materiell. Pansrede kjøretøy er en vesentlig del av det. Men det ville være helt feil å tro at pansrede kjøretøy alene kan minimalisere risikoen i Afghanistan. Det kan de ikke. Det er viktig å ha pansrede kjøretøy. Per i dag har vi 120 pansrede kjøretøy på de stedene vi er i Afghanistan. I tillegg har vi under bestilling mange flere pansrede kjøretøy. Så vi regner med at vi nesten kan doble det innen et par år. En annen ting er at det er lang leveringstid på dette materiellet. Vi står i den samme køen som alle andre NATO-land som ønsker materiell til sine soldater ute i felt.

Jeg vil avvise det å tro at det er dårlig materiell blant de norske soldatene. Det er et område der vi ikke sparer, og der vi hele tiden er veldig bevisst på at vi skal skaffe det aller beste materiell til veie.

Per Ove Width (FrP) [10:06:03]: Nei, pansrede kjøretøy alene er ikke nok – og det er heller ikke det jeg sier.

Det skal være mye mer utstyr og mye bedre utstyr. Og jeg må jo si at jeg nesten blir litt sjokkert når jeg hører at det er to års leveringstid på disse pansrede kjøretøyene. Da må jeg stille meg spørsmålet: Hva vil skje i løpet av de to årene, når vi har sett hva som har skjedd hittil?

For å kunne etterkomme generalsekretærens anmodning om flere soldater til Afghanistan, selv om vi har en kontingent der, har Fremskrittspartiet foreslått å opprette en ny bataljon, tilsvarende Telemark bataljon. Kan statsråden tenke seg å ta et initiativ for å få til dette?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:06:47]: Som jeg sa, har vi pr. i dag 120 pansrede kjøretøy. Det har de siste årene vært skaffet mange pansrede kjøretøy til Afghanistan. Jeg vil også understreke at en tragisk hendelse som den i Afghanistan kan vi dessverre ikke verge oss mot. De som er kjent med dette aller mest, er soldatene våre ute i felten. Det er faktisk også viktig at politikere, Stortinget, og det norske folk for øvrig erkjenner at man står i en risikosituasjon uansett hvor mye pansret materiell og hvor godt materiell man har.

Når det gjelder langtidsplanen, sier den helt klart at vi skal øke antall soldater i Hæren de neste årene. Det ligger ikke inne i langtidsplanen å opprette en ny bataljon, men vi skal øke antall soldater i Hæren betraktelig.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Jan Petersen.

Jan Petersen (H) [10:07:57]: Det spørsmålet representanten Width nå stilte, har dukket opp mange ganger. Det er en uro over at det ikke er tilstrekkelige midler til utstyr, til trening og til øvelser. Men ærlig talt: Vi vet jo ikke nok om dette. Jeg må si at jeg har følt en uro i de fire årene jeg har vært leder av forsvarskomiteen, når det gjelder hvor mye adekvat informasjon vi egentlig får. Etter disse fire årene er det i grunnen ett sterkt ønske jeg har for Forsvaret, og det er nå å få en ordentlig åpenhetsreform som forteller hvordan situasjonen egentlig er. For det stilles for mange slike spørsmål som det Width stilte. Det er for mange anekdoter om at ting ikke er tilstrekkelig, og det er for få sikre svar.

Mitt spørsmål til statsråden er: Vil hun kunne gå i spissen nå for å få en ordentlig åpenhetsreform om hvordan situasjonen egentlig er?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:08:59]: Vi skal være åpne om alt det vi kan være åpne om. Men det krever faktisk også at man leser det som kommer i media. Jeg har bare lyst til å vise til denne siste triste hendelsen. Da gikk den tidligere generalinspektøren for Hæren ut i et stort oppslag i Dagbladet og forklarte dette med pansring og ikke-pansring og sikkerhetsutstyr, og han beskrev også situasjonen for de norske soldatene. Vi er faktisk litt avhengig av at man tar til seg det som kommer fra Forsvaret selv, for det kommer faktisk veldig mye informasjon og forklaring om det som skjer ute.

Så er det alltid slik at man kan ønske seg mer materiell. Vi har som sagt lang leveringstid på noe. Vi prøver

å holde trykk på levering så mye vi kan, for det er klart at vi er opptatt av å sikre soldatene våre best mulig hele tiden.

Presidenten: Odd Einar Dørum – til oppfølgingsspørsmål.

Odd Einar Dørum (V) [10:10:02]: Jeg vil bare understreke det som de forutgående talere har tatt opp, at vi må holde trykk både på utstyr og på nok soldater.

Siden dette i praksis handler om vår innsats i Afghanistan, vil jeg komme inn på NATOs parlamentarikermøte som ble holdt her i Oslo, og som jeg fulgte både i politisk komité og i plenum. Der ble et annet forhold ved Afghanistan framført med en utrolig stor styrke, nemlig den sterke svikten i hvordan man skal nå fram med hjelp til sivilbefolkningen. Det ble brukt sterke ord, som at det er en total mangel eller sterk mangel på koordinering. Det ble brukt direkte ord. Kai Eide er en direktetalende mann, selv om han har en diplomatisk form. Han sa direkte at altfor mange av pengene kommer aldri fram dit de skal. Det ble understreket gang på gang at hvis man ikke får dette på plass på en skikkelig måte, fjerner man noe av det som vi skal slåss for.

Ser statsråden noen initiativ som kan tas for å sørge for at denne viktige siden av operasjonen i Afghanistan kan forbedres, slik Kai Eide nå ber om hjelp til?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:11:04]: Jeg er helt enig i at mangel på koordinering er et stort problem i Afghanistan. Men det er faktisk ikke først og fremst et militært problem. Det er alle de andre instansene som er nødt til å følge opp når de militære går inn og forsøker å stabilisere forholdene i de ulike delene av landet.

Når jeg har snakket med afghanske myndigheter, har de bedt om at vi påvirker våre allierte til å gjøre som Norge gjør. Mye av bistandspengene – 80 pst. – går via den afghanske regjering. Vi er faktisk nødt til å gi den afghanske regjering tillit, slik at de kan stå for mye av koordineringen, i tett samarbeid med FN, som skal være den store, samlende aktøren i Afghanistan. Norge gjør det. Vi gir mest via myndighetene og følger opp deres prioriteringer. Jeg er helt klar på at alt vi gjør i Afghanistan, skal være til støtte for landet og for afghanerne selv.

Presidenten: Per Roar Bredvold – til oppfølgingsspørsmål.

Per Roar Bredvold (FrP) [10:12:18]: Mitt spørsmål går også på kjøretøy. Jeg har vært i Afghanistan noen ganger, og jeg har litt peiling på biler. Når jeg bl.a. ser at man kjører rundt i upansrede Mercedes 240 Geländewagen, 72 hk dieselmotor, blir jeg litt redd. Dette er biler som nesten er dårligere enn en middels gårdsbil på Hedmarken. Siden jeg samtidig hørte at det tar så lang tid å få disse bilene, tok jeg en telefon i fjor til et canadisk firma. De ville bruke sju dager på å levere 25 pansrede Toyota-biler til Kabul flyplass. Det skulle altså ta sju dager! Det

samme kunne de gjøre nå. Jeg skjønner derfor ikke at det er tiden det står på.

I uken som var, hadde jeg et møte med et fransk firma – Renault. De er også store på å levere militære kjøretøy. De kunne levere militære kjøretøyer i hvilke størrelser og klasser vi ønsket i løpet av fem måneder.

Jeg leser i avisen, og jeg hører statsråden nå si, at det tar tid – 15 måneder, kanskje to år – før det er nok kjøretøy der nede. Dette gjelder både pansrede og upansrede kjøretøy ... (presidenten avbryter).

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:13:25]: La meg bare slå helt klart fast: Vi har 120 pansrede kjøretøy i Afghanistan i dag. Men det er stor slitasje på kjøretøyene i Afghanistan. Derfor er vi hele tiden nødt til å etterbestille. Som sagt: Vi får noen levert i 2010, men for noen er det lengre leveringstid. Vi får ca. 47 – tror jeg det er – levert i 2010.

Så er det slik at uansett hvor mange pansrede kjøretøy vi har stående – og det er IVECO-kjøretøy dette er snakk om, det er ikke pansrede Land Cruisere – vil den militære sjefen i noen oppdrag anbefale at man bruker andre typer kjøretøyer. Det kan være ulike grunner til det – det kan ha med fremkommelighet å gjøre, det kan ha med oppdragets art å gjøre. Når vi er i Afghanistan og skal ut og snakke med lokalbefolkningen, er det ikke så enkelt å sette seg inn i et pansret kjøretøy, for da viser man i hvert fall den store avstanden. Det er faktisk de militære selv som velger ut fra situasjonen og ut fra det oppdraget de skal utføre. Så den tilliten må vi gi, men vi skal helt klart ha nok pansrede kjøretøy til at de skal kunne velge det.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Erna Solberg (H) [10:14:47]: Jeg har et spørsmål til landbruksministeren:

Landbruks- og distriktpolitikken er preget av sterke eiendomsreguleringer: Boplikten reduserer verdien og hindrer omsetning av gården, delingsforbudet hindrer restrukturering til større og mer drivverdige bruk, prisreguleringen fratrukker selgeren en del av verdien, selv når selger og kjøper er enige om prisen, og odelsloven medfører at gårdsbruk går i arv og hindrer at nye kommer inn i næringen.

Felles for alle disse reguleringene er at det svekker bondens eiendomsrett, og at det er strenge føringer for hva grunneieren kan disponere sin egen eiendom til. Jeg mener at skal vi gjøre den typen reguleringer, må vi ha gode grunner for at slike reguleringer faktisk fungerer – dokumentasjonen på at de virker må være til stede. Bildet i Norge i dag er at det står 35 000 gårdsbruk tomme og til forfall rundt omkring i landet, 180 000 landbrukseiendommer finnes, men det er bare 47 000 bruk i aktiv drift. Det betyr at bøndene omstiller seg, mens eiendomsstrukturen står bom fast. Samtidig blir norske bønder i større og større grad leiebønder; 40 pst. av jordbruksarealet i Norge er leiejord.

Eiendomsreguleringen virker ikke etter hensikten. Nylig dokumenterte Nationen at 20 pst. av dem som er

pålagt boplikt, ikke overholder den. Regjeringen har nå levert til Stortinget en odelsstingsproposisjon som strammer inn deler av dette regelverket. Basert på dette bildet, mener ikke statsråden at det er på tide å gi bønder og folk i distriktene litt av den samme eiendomsretten som andre folk i Norge har?

Statsråd Lars Peder Brekk [10:16:52]: Som representanten Solberg understreket, er dette en sak som skal behandles i Stortinget i løpet av kort tid. Høyre, og også Fremskrittspartiet, hevder at liberalisering av reglene om boplikt, priskontroll og også forbud mot deling vil styrke bondens rettigheter til egen eiendom. Jeg er ikke enig med de to partiene i at det fører til riktige resultater for samfunnet. Den lovendringen som blir foretatt i denne odelsstingsproposisjonen, innebærer betydelige forenklinger og tydeliggjøring av viktige deler av landbrukslovgivningen. Reglene vil bli mer målrettet, enklere å forstå og lettere å håndheve, og kan bli bedre egnet til å nå målsettingen om bosetting, næringsutøvelse og produksjon av mat i en verden hvor tilgangen på nok mat er truet på verdensbasis.

Hvis regelverket rundt landbrukseiendommer svekkes, mener jeg det er grunn til å tro at mange eiendommer vil bli vurdert på linje med hytter eller fritidseiendommer, og ikke som næringsseiendommer. Mange kjøper hytter og fritidseiendommer, det er greit, men jeg og Regjeringen ønsker å legge til rette for at landbrukseiendommene skal tas i bruk til næringsvirksomhet, og ikke minst til bolig. Det er det som er grunnlaget for de lovforslagene som ligger til behandling i Stortinget nå, og det er det som er grunnlaget for Regjeringens politikk.

Forslagene tar også sikte på en målretting av reglene om boplikt på eiendommer med nedsatt konsesjonsgrense, som vi har i mange sørlandskommuner. Det åpnes altså for kommunal frihet til å endre reglene om unntak for slektinger også.

Jeg har bare lyst til å understreke at det er en ideologisk forskjell i politikken på dette området. Det Regjeringen og Senterpartiet ivaretar, er at vi skal bruke eiendommene til næringsvirksomhet og til bolig.

Erna Solberg (H) [10:18:55]: Den ideologiske forskjellen kan være én ting, men spørsmålet er: Fungerer politikken til Senterpartiet og Regjeringen? Gir den de resultatene for Distrikts-Norge som man forutsetter at den skal gi?

Svaret som dokumentasjonen nå gir, er at det gjør den ikke. Det står 35 000 bygninger til forfall i Distrikts-Norge på grunn av denne politikken. Det innebærer f.eks. at når brudd på boplikten medfører at gård og grunn som kanskje har vært i en familie i generasjoner, blir tvangssolgt, har ikke mennesker som bor andre steder i landet, mulighet til å overta hus og gård bare fordi de ikke kan flytte dit og overta boplikten. Svaret på dette blir altså: Flere hus til forfall, flere rønner i Distrikts-Norge, mindre levende bygder og mindre aktivitet enn det ellers kunne vært.

Synes Senterpartiet og landbruksministeren at det er en måte å skape levende bygder på – å se flere hus forfalle?

Statsråd Lars Peder Brekk [10:19:58]: Bygdeforskning har nettopp lagt fram en rapport som viser resultatene av folks oppfatning av boplikten. Hovedfunnet i denne undersøkelsen er at hovedtyngden av dem som overtar landbrukseiendom, ønsker å bo på eiendommen. Nesten 90 pst. oppgir det som en meget viktig eller ganske viktig grunn. Det forteller at norske gårdsbruk bebos av folk som har lyst til å bo der. I tillegg er det viktig å merke seg at det drives næringsvirksomhet på en stor andel av de eiendommene der eieren bor. I det ligger det at bosetting har stor betydning for aktivitet og næringsutvikling på bygda. Til tross for at folk bor av lyst, er regler om boplikt viktig for å unngå at landbrukseiendommer blir brukt til fritidsformål.

Det er altså grunnlaget for den eiendomslovgivningen vi har i dag, og en del av de forslagene som er lagt fram. Det er viktig å merke seg at effekten av boplikten snarere består i hvem som overtar landbrukseiendommen, enn at det presser folk til å bo der. Det er også viktig å få med seg. Det vil si at eiendommene kanaliseres til den i familien som vil bosette seg der. Det er også lagt til grunn i det lovforslaget som nå er til behandling i Stortinget.

Presidenten: Det blir fire oppfølgingsspørsmål – først Hans Frode Kielland Asmyhr.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [10:21:13]: Siden dette er den siste spørretimen statsråden møter i, og vi nå nærmer oss valg, er det bare å konstatere at den norske bonden ikke tåler mer av Senterpartiet. Vi har i denne perioden hatt to landbruksministre fra Senterpartiet som har vært opptatt av å fylle opp gammel ideologi og ikke bidra til fremtidshåp og utvikling. Man bidrar til en innstramming i bl.a. eiendomslovene, der vi har en sak som ligger til behandling i Stortinget nå. Statsråden sier at liberalisering, slik bl.a. undertegnede står for, ikke vil hjelpe. Men det er uttrykkelig bevist at statsrådets politikk ikke fungerer. Han vil altså ikke ha hytteeiendommer, men han vil ha nedfallseiendommer.

Når skal statsråden ta det skritt å nyorientere seg?

Statsråd Lars Peder Brekk [10:22:19]: Det representanten Asmyhr beskriver, er feil. Bildet er motsatt. Bildet er at norske landbrukseiendommer bebos og brukes til næringsvirksomhet. Det bildet som både Fremskrittspartiet og Høyre prøver å få fram, er feil.

Det som er litt av poenget her, er at når Fremskrittspartiet sier at de ønsker å slippe bonden fri, ønsker de i realiteten å slippe bonden. De ønsker ikke et landbruk av det omfang vi har i Norge i dag. De ønsker ikke et landbruk i hele landet. De ønsker ikke at vi skal produsere mat i det omfang vi gjør i Norge i dag, og det er ganske alvorlig.

Mitt utgangspunkt er at norsk landbruk i størst mulig grad skal videreføres i det omfang vi har i dag. Det vil fortsatt skje strukturendringer, men strukturendringene er redusert under denne regjeringen. Avgangen fra næringen er blitt halvert i løpet av fire år. På tross av finanskrisen, på tross av oppgangstid har Regjeringens politikk virket.

Presidenten: Bjørg Tørresdal – til oppfølgingsspørsmål.

Bjørg Tørresdal (KrF) [10:23:27]: Kristelig Folkeparti har et helt annet utgangspunkt enn Fremskrittspartiet og Høyre når det gjelder boplikt. Kristelig Folkeparti er bekymret for fraflyttingen fra gårdsbruk her i landet. Uten boplikt kan det åpne seg et marked for at landbrukseiendommer blir store fritidseiendommer for kapitalsterke investorer og blir brukt bare korte perioder, i ferier o.l.

Det er ikke dette Kristelig Folkeparti oppfatter som levende bygder eller en framtidssrettet landbrukspolitikk.

Samtidig er det uheldig at praksis varierer sterkt fra kommune til kommune. Skal bopliktordningen ha en framtid, og det bør den, må den praktiseres rimelig likt, og den må praktiseres med vett og forstand.

Hvordan vil landbruksministeren sikre en rimelig lik og god praktisering av regelverket, slik at boplikten kan bidra til at det som var formålet, blir oppfylt, nemlig å holde oppe bosettingen og skape liv og trivsel rundt om i hele landet?

Statsråd Lars Peder Brekk [10:24:28]: Jeg er veldig glad for at representanten Tørresdal fra Kristelig Folkeparti understreker den samme intensjon som Regjeringen har – og som også Senterpartiet har – at boplikten skal bidra til at gårdsbruk drives, at de bebos av folk som ønsker å bo i bygda, og at vi ikke gjør om eiendommene til fritidseiendommer. Det er særdeles viktig. Det vi har bevis på gjennom de siste årene, er at denne politikken virker. De som bebor gårdsbruk i dag, ønsker å bo der fordi de ønsker å drive næringsvirksomhet. Det er avgjørende.

Når det gjelder regelverket for håndtering av boplikten, har vi laget retningslinjer for en ensartet praktisering. Disse retningslinjene følges av kommunene. Men det er fortsatt slik at det må være mulighet for ulik behandling i ulike kommuner, og at det er ulike forhold som må ivaretas. Det mener jeg fortsatt må være grunnlaget. Kommunene må ha en viss grad av styring av dette på egen hånd. Det gjøres gjennom boplikten og reglene for konsesjon.

Presidenten: Leif Helge Kongshaug – til oppfølgingsspørsmål.

Leif Helge Kongshaug (V) [10:25:42]: Venstre er av den oppfatning at de beste avgjørelsene blir tatt nærmest mulig dem de angår.

Senterpartiet tviholder på gammel medisin, selv om den ikke virker. Det gjelder i høyeste grad også et nasjonalt bopliktregelverk og innstramming av denne boplikten.

Høyre og Fremskrittspartiet vil avvikle boplikten, men også på dette området er det forskjell på å barbere seg og å skjære av seg hele haken.

Venstre vil avvikle det statlige bopliktregelverket for landbrukseiendommer og la kommunene ha adgang til å innføre boplikt i hele eller deler av kommunen. Dette vil medføre at vi får et bopliktregelverk som er tilpasset lokale forhold, og det viser også at man har tillit til lokale folkevalgte.

Synes ikke statsråden – kanskje jeg skal være så uærbødig å si også som gammel ordfører – at dette er et godt forslag som også Senterpartiet burde støtte opp om?

Statsråd Lars Peder Brekk [10:26:44]: Jeg oppfatter det slik at representanten Kongshaug og Venstre er enig i prinsippet om boplikt, dvs. at vi skal ivareta landbrukets framtidsmuligheter gjennom å stille krav til dem som overtar eiendommer. Det er jeg helt enig i, og det ligger også til grunn for den politikken som Regjeringen fører, som Senterpartiet har stått for, og det ligger i bunnen for de forslag som nå ligger til behandling i Stortinget. Gjennom de forslagene har vi prøvd å tydeliggjøre og klargjøre regelverket, og ikke minst forenkle regelverket. I den sammenheng er det også større muligheter for kommunene til å påvirke situasjonen. Det er jeg tilhenger av.

Presidenten: Gunnar Gundersen – til oppfølgings-spørsmål.

Gunnar Gundersen (H) [10:27:34]: Det er et begrep som sier at man er mer katolsk enn paven. Når statsråden kan stå her og si at han synes det står veldig bra til i mye av Distrikts-Norge, og han ikke ser at mange norske landbrukseiendommer fraflyttes og bruk står tomme, undrer jeg meg på når han kjørte rundt i Distrikts-Norge sist. Det vi snakker om her, er uhyre sterke inngrep i eiendomsretten, uten at det gir noen synlig effekt på utviklingen i landbruket. Og hvis landbruksministeren er fornøyd med at den ideologiske forskjellen mellom Høyre og Senterpartiet er at vi ønsker å gi eiendomsretten tilbake til bonden, mens Senterpartiet ønsker å gi den til byråkratiet, er det en helt grei ideologisk forskjell for min del.

Men vi har altså fått en landbruksnæring som er politisk styrt, og bonden har ikke fått lov til å tilpasse seg selv. Jeg tør påstå at bonden faktisk vet best hvordan han ønsker å utvikle sitt livsgrunnlag og sine verdier. Når skal Senterpartiet også gi landbruket den samme frihet som enhver annen næringsutøver i Norge har til å utvikle sine verdier og næringsgrunnlag?

Presidenten: Presidenten vil påpeke at det er statsråder fra Regjeringen som møter for å svare, ikke representanter for enkelte partier som er representert i Regjeringen. Men statsråd Lars Peder Brekk får selvsagt anledning til å svare.

Statsråd Lars Peder Brekk [10:28:51]: Jeg er veldig glad for å snakke på vegne av hele Regjeringen i denne saken. Det er helt åpenbart at denne regjeringen er samlet på den politikken som statsråden representerer. Det går på at vi skal ha rammebetingelser i norsk landbruk som ivaretar muligheten til å drive en fornuftig matproduksjon i hele landet også i tiden framover. Det denne regjeringen er opptatt av, i større grad enn andre partier i dette storting, deriblant partiet til representanten Gundersen, er at vi skal ta vare på dem som vil inn i landbruket, framfor å ta vare på dem som skal ut av landbruket. Representanten Gundersen forfekter det motsatte. Han vil ivareta dem som

ønsker å selge seg ut av landbruket. Han ønsker en liberalisering av muligheten til å selge eiendommer. Det ønsker ikke vi. Vi ønsker å ta vare på dem som skal inn, og da må vi ha både bopliktregelverk og prisregulering.

Og når det gjelder prisregulering: Det er helt logisk at til en næring som er omfattet av betydelige støtteordninger, som norsk landbruk er, og som har en skjerming, må det også stilles krav om ... (presidenten avbryter).

Presidenten: Taletiden er over. Presidenten gjør igjen oppmerksom på at når den røde lampen slukner, så lukker man munnen.

Vi går til neste hovedspørsmål.

Björg Tørresdal (KrF) [10:30:12]: Jeg har også et spørsmål til landbruksminister Brekk.

Nå har den rød-grønne regjeringen hatt makten i nesten fire år. Det er tid for oppsummering. Det er tid for å se på hva Regjeringen har klart å få til i en hel stortingsperiode. Fire år betyr fire jordbruksoppgjør – fire muligheter til å innfri de mange, og gode, løftene om en offensiv satsing på landbruket. Senterpartiet har altså vært fire år i regjering – en regjering som utgår fra et flertall i Stortinget, og som dermed har muligheter til å gjennomføre den politikken en ønsker.

Kristelig Folkeparti har registrert at regjeringspartiene har brukt denne makten og muligheten til å gjennomføre de forskjellige regjeringspartienes hjertesaker. Et eksempel på dette er SVs barnehageløfte – det er gjennomført med en koste hva det koste vil-strategi.

Jeg antar at det som er hjertesak nummer én for Senterpartiet, må være landbruket. Men til tross for at Senterpartiet har vært i maktposisjon og har hatt landbruksministeren – eller landbruksministrene – i hele perioden, registrerer vi at det fortsatt er uro og manglende optimisme i landbruket når det gjelder rekruttering av unge til næringen, og når det gjelder lønnsomhet og inntjening. Det er fortsatt vanskelig å finansiere nyinvesteringer i landbruket. Det foregår en utstrakt nedbygging av bruk, spesielt i områder med spredt bosetting, og vi opplever uro rundt gjengroing av kulturlandskapet.

Mitt spørsmål til statsråden blir da: Er statsråd Brekk og Senterpartiet fornøyd med utviklingen i norsk landbruk de fire siste år? Har en kommet i mål? Mener statsråden at en har innfridd alle løfter fra Soria Moria om et offensivt landbruk?

Presidenten: Presidenten vil igjen påpeke at det er statsrådene som skal svare her, ikke representanter for enkeltstående regjeringspartier.

Statsråd Lars Peder Brekk [10:32:21]: Jeg er veldig enig i det som ble sagt innledningen til representanten Tørresdals spørsmål, at utviklingen i norsk landbruk bl.a. er avhengig av at vi greier å få gjennomført en god inntektsutvikling, at vi ivaretar kulturlandskapet, at vi ivaretar rekruttering, og at vi ivaretar mulighetene til nyinvesteringer. Jeg mener at denne regjeringen har levert ganske godt på de fleste av disse områdene.

Når det gjelder de jordbruksoppkjørene som er gjennomført i løpet av de siste fire årene, legger de til rette for en inntektsheving for næringen på i gjennomsnitt 73 000 kr. Det er langt over det som var tilfellet i forrige regjeringens periode. Vi har også lagt vekt på at vi skal ha muligheter til bedre investeringer. Det har vært stor diskusjon i de årlige jordbruksavtalene. I år er det i forbindelse med revidert satt av 200 mill. kr til økte investeringer, og det opplever jeg er positivt mottatt i næringen.

På spørsmålet om Regjeringen er fornøyd med utviklingen, har jeg lyst til å si at hvis norsk landbruk skal ha utviklingsmuligheter i framtiden, må denne regjeringen videreføre arbeidet også i neste periode. For det er kun denne regjeringen som kan sikre at inntektene i landbruket fortsetter å øke, slik at landbruket skal ha bedre konkurransemulighet når det gjelder arbeidskraft, og ikke minst for å sikre arbeidskraft og utviklingsmuligheter. Så vi er fornøyd, men vi vil lenger.

Björg Tørresdal (KrF) [10:34:14]: Jeg vil takke statsråden for svaret.

Det er ikke tvil om at viljen er til stede, men spørsmålet er om en har fått til en snuoperasjon i landbruket. Nå svarte statsråden som forventet at en har økt bevilgningene gjennom jordbruksforhandlingene. Og det skulle bare mangle! Ingen regjering har hatt mer penger å dele ut enn denne.

Spørsmålet er egentlig ikke om det er blitt brukt mer penger, eller om det er blitt noe bedre oppgjør. Spørsmålet blir: Har det skjedd en endring, har det skjedd en snuoperasjon med denne regjeringen – med Senterpartiets landbruksminister – en flertallsregjering som har hatt mye makt og store muligheter? Har en klart å snu utviklingen når det gjelder investeringslyst? Har en klart å øke lønnsomheten i landbruket? Kan en registrere en større vilje blant de unge til å ta over gårdsbruk? Eller sagt på en annen måte: Mener statsråden at det nå er kommet optimisme i landbruket?

Statsråd Lars Peder Brekk [10:35:14]: Ja, jeg mener faktisk at det er større optimisme i landbruket nå enn det var i siste periode. Det kan jeg dokumentere ved at avgangen fra landbruket er halvert i den siste perioden. Cirka 2 500 bruk var nedlagt årlig ved slutten av forrige regjeringens periode. Nå er den årlige nedgangen ca. halvert. Det er et bevis på at en har greid å redusere avgangen, og det er jo også et bevis på at folk ønsker å være i næringen.

Det andre punktet som jeg har lyst til å kommentere, er at vi ser en betydelig økt investeringslyst. Det er et betydelig behov for å investere mer i driftsbygninger, investere mer i jord og investere mer i driftsmidler i landbruket. De rammebetingelsene vi har i dag, ivaretar ikke dette godt nok, selv om vi har forbedret det betydelig fra forrige periode. Dette ivaretas fortsatt ikke godt nok, men investeringslysten er der, så jeg har lyst til å konkludere med at vi har oppnådd mye, men vi vil komme enda lenger.

Presidenten: Det blir fire oppfølgingsspørsmål – først Hans Frode Kielland Asmyhr.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [10:36:29]: Det er ingen grunn for statsråden til å stå her og slå seg på brystet og være stolt av den landbrukspolitikken som denne regjeringen, og to statsråder fra Senterpartiet, har ført i denne perioden. Endelig er det bevist at Senterpartiet i regjering ikke bidrar til høyere inntekter for bonden enn det andre partier ville kunne ha bidratt til.

Landbruksoppkjøret er altså blitt en triksing med tall. I fjor skulle bonden få over 30 000 kr i økte inntekter, mens tall fra budsjettnemnda viser at resultatet var minus ca. 2 500 kr. Det viser at vi må ha et betydelig systemskifte hvis den norske bonden skal få økte inntekter.

Er statsråden nå villig til å se på andre virkemidler som opposisjonen har foreslått, f.eks. skatte- og avgiftslette, regelverksendringer osv.?

Statsråd Lars Peder Brekk [10:37:38]: Det representanten Kielland Asmyhr beskriver, er ikke riktig. Det har skjedd en tilnærming av inntekter mellom jordbruket og andre grupper i den siste perioden. Det kan vi dokumentere.

Punkt 2: Når det gjelder 2008, er det riktig at utviklingen ble verre enn det som var forutsatt. Det er da ivaretatt gjennom årets avtale – en kompenserer for 2008 gjennom årets avtale.

Punkt 3: Når det gjelder framtiden, vil det være meget alvorlig for norsk landbruk hvis Fremskrittspartiet får gjennomført sin politikk. Ved siste jordbruksoppgjør har de foreslått kutt på 7,3 milliarder kr, eller 75 pst. av inntektene i jordbruket over ett år. Ved forrige jordbruksoppgjør foreslo de et kutt på rundt 6 milliarder kr. Det er helt åpenbart at 70 pst. reduksjon i inntektene i jordbruket – som Fremskrittspartiet ønsker hvis de kommer til makten – vil være en katastrofe for norsk landbruk.

Presidenten: Elisabeth Røbekk Nørve – til oppfølgingsspørsmål.

Elisabeth Røbekk Nørve (H) [10:38:48]: Bøndene utgjør den største gruppen av næringsdrivende i landet – og Høyre ønsker et lønnsomt landbruk.

Stadig flere landbruk i bygdene forsvinner fordi Regjeringen ikke tilrettelegger godt nok for samdrift i landbruket. Mindre gårdsbruk som ønsker å effektivisere driften for å få bedre lønnsomhet og ressursutnyttelse, straffes ved at de blir fratatt en stor del av tilskuddene fra staten hvis de slår seg sammen.

Samdriftsbonde Vegard Birkeland sier til Nationen 1. april at regelverket oppfordrer til hobbydrift. Han sier videre:

« Skulle vi beholdt tilskuddene måtte vi ha bygget to, tre separate fjøs, men det er høl i hue å gjøre det bare for å oppfylle kriteriene i tilskuddsreglene, et regelverk som ikke følger tida.»

Kan statsråden begrunne hvorfor Senterpartiet og Regjeringen er mer opptatt av å straffe de bøndene som ønsker å drive på en effektiv måte, framfor å belønne og oppmuntre dem som ønsker å samarbeide om mer lønnsom drift?

Statsråd Lars Peder Brekk [10:39:50]: Samdriften er viktig i norsk landbruk. Den er viktig fordi den ivaretar et behov som mange har for regulert arbeidstid og regulert fritid. Men når Høyre påstår at vi forfordeler samdriften – for det er det representanten Røbekk Nørve sier her – blir det etter min mening helt feil. Det må ikke være slik at tilskuddssystemet bestemmer hvordan en selvstendig næringsdrivende organiserer sin drift. Det er slik i dag at vi prøver å lage like regler for samdrifter som produserer et visst volum, som for en enkeltbonde som produserer det samme volumet. Det må ikke være slik at en gjennom å inngå samdrift skal få høyere tilskudd enn det den enkeltbonden som produserer det samme volumet, har. I dag er det slik at det fortsatt er fordeler ved å være samdrifter, bl.a. fordi avløserordningene prioriterer samdrifter bedre. Vi har prøvd å utjevne regelverket slik at det skal være like vilkår for samdrifter som for andre bruk av samme størrelse, og det er en oppfølging av den politikken som representanten Røbekk Nørve stod for i forrige periode.

Presidenten: Leif Helge Kongshaug – til oppfølgings-spørsmål.

Leif Helge Kongshaug (V) [10:41:01]: Jeg ønsker å starte med å gratulere statsråden med en ny framforhandlet jordbruksavtale. Det er en god tradisjon som er ført videre, og som også den forrige regjeringen lyktes med.

Så har jeg ikke lyst til å slutte meg til den svartmalingen av norsk landbruk som synes å komme fram her i salen. Det skjer veldig mye positivt rundt om i norske bygder. Det er investeringsvilje, det er innsatsvilje, og det skjer veldig mye positivt. Jeg vil understreke at investeringsviljen i forrige periode – siden statsråden var inne på det – var minst like stor som i denne perioden.

Nå skal ikke jeg gå inn på detaljene i årets jordbruksavtale – den får vi anledning til å diskutere senere – men det ligger jo til grunn en økning i målpriser, og det er jo historisk at det faktiske resultatet i avtalen ble høyere enn både krav og tilbud fra staten. Det er interessant i seg selv. Men tror statsråden at mulighetene er til stede til å ta ut de prisene som det er lagt opp til, sett i relasjon til det trykket som vi har når det gjelder import ... (presidenten avbryter).

Statsråd Lars Peder Brekk [10:42:08]: Jeg er veldig glad for at representanten Kongshaug støtter meg på at det ikke er grunnlag for å svartmale situasjonen i næringen, slik enkelte ønsker å gjøre. Denne næringen har framtidsmuligheter, forutsatt at vi får videreføre en politikk som legger rammer for importen, og som, ikke minst, ivaretar muligheten for en positiv inntektsutvikling også framover.

Når det gjelder årets avtale – som vi skal diskutere senere – har jeg bare lyst til å understreke at forslaget om å øke målprisene med 290 mill. kr vurderer jeg som fullt mulig å oppnå. Det er også slik at næringens organisasjoner vurderer det på samme måte, så jeg tror det vil være en god balanse i årets jordbruksavtale mellom målpriser og budsjett penger. Jeg har bare lyst til å understreke helt til slutt at det er et historisk nivå på budsjett penger i årets avtale.

Presidenten: Line Henriette Holten Hjemdal – til oppfølgings-spørsmål.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [10:43:08]: Jeg synes det har vært en spennende ordveksling. Senterpartiet har et slagord som heter: «Ta hele landet i bruk.» Jeg tror Senterpartiet på dette – at de ønsker å ta hele landet i bruk – til tross for at de ikke har klart å levere helt på dette i regjering, for vi vet at mindre bruk med begrenset produksjon er mer avhengig av budsjettstøtte.

Men det er framtiden vi kan gjøre noe med. Statsråden er også framtidsrettet i sin argumentasjonsrekke. Kristelig Folkeparti ønsker et landbruk i hele landet med variert bruksstruktur. Vi ønsker å legge til rette for rekruttering, slik at neste generasjon ønsker å overta. Ser statsråden da at lite penger over budsjett truer målet som Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Regjeringen egentlig har sammen, om levende bygder og en variert bruksstruktur? Ser statsråden at vi her har en utfordring i forhold til den politikken som har blitt ført? Og hvordan vil framtidspolitikken fra Regjeringens side være på dette området?

Statsråd Lars Peder Brekk [10:44:16]: Jeg er veldig glad for at representanten Holten Hjemdal understreker den målsettingen som Kristelig Folkeparti har, som er i samsvar med Regjeringens målsetting, at man ønsker et landbruk i hele landet, at man ønsker en variert bruksstruktur og at man også ønsker – slik forstår jeg det – å opprettholde den kanaliseringspolitikken som sikrer denne målsettingen.

Når det gjelder spørsmålet om lite penger over budsjett, har jeg lyst til å understreke at når vi i årets jordbruksavtale har blitt enige om å sette av 560 mill. kr, er det historisk høyt. Det er høyere enn i alle de andre årene i denne perioden, og nettoeffekten av det er høyere enn i de siste ti årene – en periode hvor også representanter for Holten Hjemdals parti har ivaretatt landbruket i regjering. Jeg forstår rett og slett ikke at man kan si at det er for lite penger i årets budsjett. Jordbruksavtalen i år vil (presidenten avbryter) gi godt grunnlag for inntektsutvikling.

Presidenten: Taletiden er over.
Stortinget går til neste hovedspørsmål.

Odd Einar Dørum (V) [10:45:28]: Mitt spørsmål går til utenriksministeren.

Jeg tror de aller fleste i denne sal vil være enige om det at det hviler et tungt alvor over situasjonen i Pakistan, og at det også må ses i sammenheng med den situasjonen at Norge har valgt å delta med stor styrke og aktivitet – med full støtte fra dette storting, også fra Venstre – i Afghanistan. Dette kom tydelig fram på NATOs parlamentarisk møte i en rekke sterke innlegg. Utenriksministeren var selv til stede, men det var andre representanter som tok til orde for situasjonen.

Vi vet altså at Pakistan nå har fått en demokratisk valgt regjering. Vi vet at den regjeringen valgte å gi Taliban kontrollen over deler av et område av landet, og vi ser nå at etter at de tok kontrollen, har den pakistanske regjering

vært nødt til å gå til en militær offensiv, som de nå ser ut til å ha stor støtte for i befolkningen. Det er åpenbart at dette skjer fordi Taliban-styret i Swat-dalen har avslørt hvordan Taliban ter seg når de har makt, og at sivilbefolkningen går imot. Vi ser altså ingen demonstrasjoner mot regjeringens militæroffensiv, men vi ser at regjeringen utsettes for angrep med bomber, senest i Lahore i dag.

De fleste vil være enige om at situasjonen i en stat som ligger så nær opp til Afghanistan, og som Norge har tette kontakter med – det er mange borgere som har kommet derfra og hit – men som også er en islamsk stat med atomvåpen, er en alvorlig og krevende situasjon. Så jeg inviterer i grunnen i denne delen av spørsmålet mitt utenriksministeren til å resonnerer over denne situasjonen, fordi vi har vel lært i de senere årene i Norge at det som er langt borte, ofte kommer nær, og vi har valgt å sørge for at det som er alvorlig langt borte, skal vi gjøre noe med. Derfor har vi under et FN-mandat valgt å delta i Afghanistan, vi har valgt å gjøre alt det vi gjør i det landet. Men nå er det situasjonen i nabolandet som bør påkalle stort alvor, og mitt åpne spørsmål til utenriksministeren er om vi kan få hans vurdering av den situasjonen akkurat nå.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:47:33]: Jeg takker for spørsmålet.

Det er ingen tvil om at Pakistan er det landet i verden som bærer den største byrden av terror, og det som skjedde i Lahore i morgentimene i dag, er nok et eksempel på det. Det er også slik at i løpet av de siste månedene har Pakistan flyttet seg til toppen av en bekymringsliste over stater som plages av politisk uro, terror og krigshandlinger, og i den regionen er man kanskje nå mer urolig for Pakistan enn man har vært for visse andre naboland.

Jeg tror det er riktig som representanten Dørum sier, at det nå er et sivilt demokratisk valgt styre som tar til kraftig motmæle og går til motangrep mot de Taliban-styrte grenseområdene. Dette er områder som har vært Taliban-styrt etter en avtale, som representanten viste til, men i realiteten har jo ikke dette vært en grense i normal forstand noen gang. Det er altså områder av Pakistan som også det tidligere militærregimet hadde svært liten kontroll med. Norge har gitt uttrykk for at vi har forståelse for at pakistanske myndigheter må ta kraftig til motmæle og bruke kraftige virkemidler for å ta tilbake kontrollen. Hvorvidt dette kommer til å være en bærekraftig strategi, gjenstår å se. Det er hundre tusener – antakeligvis over en million – mennesker på flukt. Hvorvidt de har noe å vende tilbake til, og konsekvensene for stabiliteten i Pakistan av at de er på flukt, gjenstår å se. Norge har trappet opp den humanitære bistanden til Pakistan for å møte nettopp dette behovet.

Så er det viktig å få til regionale løsninger. Det er viktig, tror vi – og det formidlet vi til representantene som har vært i Oslo i denne uken – at Pakistan nå finner en naturlig forsoning med India, der ikke den verste verkebyllen ligger, men setter kreftene inn på å bidra til å bekjempe opprørsstyrker som plager både Pakistan og Afghanistan. Roten til dette er på mange måter felles. Så vi har altså å gjøre med en re-

gion som krever at de politiske myndighetene tar ansvar sammen.

Odd Einar Dørum (V) [10:49:37]: Jeg takker for et omfattende svar, som Venstre og jeg er enig i.

Jeg vil gå rett på det utenriksministeren var inne på, der jeg tror Norge kan gjøre en forskjell ved kloke og gode skritt, og det er den humanitære katastrofen som nå utvikler seg i Pakistan. Det er klart at når bortimot to millioner mennesker er på flukt fra Swat-områdene, vil tilliten i Pakistan til den sittende regjeringens evne til å håndtere dette være ganske avgjørende for regjeringens videre legitimitet. Hvorvidt folk flest – som er et uttrykk her i landet – i Pakistan fortsatt støtter regjeringen, vil etter min og Venstres oppfatning henge nøye sammen med hvordan regjeringen vil være i stand til å takle og håndtere en så stor flyktningsstrøm. Jeg er klar over at Norge har gjort en innsats her, så mitt spørsmål til utenriksministeren er om vi kan forsterke innsatsen, og om vi kan ta initiativ som sørger for at regjeringen i Pakistan er best mulig i stand til å tilby disse menneskene løsninger akkurat nå som gjør at de føler at de har myndighetene i ryggen selv når det foregår kamphandlinger.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:50:36]: Norge er en viktig bidragsyter til FNs nødhjelpsfond. Det fondet brukes nå aktivt overfor denne gruppen mennesker, hvor vi altså har økt den direkte humanitære støtten til opp mot 80 mill. kr ekstraordinært for å være på ballen. Vi er det også diplomatisk ut fra Pakistan og i de ulike internasjonale sammenhengene, så her fortjener Pakistan en oppfølging. Amerikanerne bidrar nå med økt humanitær bistand og annen bistand. Det er jo da viktig at dette skjer på en måte som også binder regjeringen i Pakistan til reformer og til en åpen – skal vi si – bruk av de pengene så de ikke faller i gale hender. Men dette er en situasjon som – det er jeg enig med representanten Dørum i – kan spille over på ustabilitet i resten av landet. Jeg tror ikke vi skal overdrive den faren heller, fordi dette er områder som, som sagt, har vært noe på utsiden av den sentrale pakistanske politiske puls. Jeg tror det som skjer av angrep i Lahore og i andre deler av Pakistans politiske og finansielle hjerte, er en vel så stor trussel mot stabiliteten.

Presidenten: Det blir fire oppfølgingsspørsmål – først Øyvind Vaksdal.

Øyvind Vaksdal (FrP) [10:51:43]: Taliban har nå bygd seg opp i flere distrikter i Nordvest-Pakistan, og mange hevder at terrororganisasjoner har tatt kontroll over 10 pst. av landet. Den pakistanske regjeringens stilltiende aksept av utviklingen, bl.a. med innføring av sharialover, er nå avløst av militære tiltak mot Taliban, noe som har medført kamphandlinger og tap av menneskeliv på begge sider. Disse områdene har også vært fristeder for militante terrorister som kjemper mot NATO-styrkene i Afghanistan, der også Norge deltar.

For få dager siden samlet presidentene fra Iran, Pakistan og Afghanistan seg i Teheran, etter sigende for å drøf-

te kampen mot islamske ekstremister og narkotika. De to sistnevnte landene kjemper nå innbitt mot Taliban og mot at deres land skal bli fundamentalistiske islamske stater. Irans motiver må vel sies å være mer uklare. Hvilken betydning tror utenriksministeren det vil ha at Iran nå deltar i en slik prosess?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:53:00]: Vi har lenge etterlyst et kraftigere regionalt engasjement fra nabolandene til Afghanistan, nå også Pakistan, for å finne løsninger på disse veldig sammensatte problemene. Jeg velger å se positivt på at det møtet fant sted. Jeg tror at Iran, som har en lang grense til disse områdene, må trekkes inn og ta medansvar.

Jeg diskuterte dette i Oslo i går med Kai Eide, som vurderer dette fra et Kabul–FN-perspektiv. Det var også hans vurdering at når de to presidentene fant det nytten verdt å reise til Teheran, var det fordi også de så en pragmatisk interesse i det. Jeg tror det er erkjennelsen som ligger hos Obama-administrasjonen, at Iran må trekkes inn og ta medansvar når det gjelder både smugleraktiviteter, narkotika og sikkerhet ved grensen, men også fordi landene i regionen må føle et medansvar og ikke bruke konfliktene i Afghanistan og Pakistan som et smertepunkt de kan trykke på for å uroe USA og Vesten.

Så i sum: I dette komplekse bildet mener jeg at det møtet er et positivt signal.

Presidenten: Erna Solberg –til oppfølgingsspørsmål.

Erna Solberg (H) [10:54:11]: Situasjonen i Pakistan er både et lokalt eller regionalt anliggende og henger sammen med et mye større internasjonalt bilde knyttet til fremveksten av fundamentalistiske islamistiske bevegelser, også knyttet til ustabile stater rundt omkring i verden.

Mitt spørsmål til utenriksministeren gjelder egentlig en mer felles eventuell nyorientering i hvordan vi håndterer det bildet totalt sett på en mer vestlig basis, f.eks. som diskusjonstema gjennom NATO og på andre områder. Vi møter det i Somalia, vi møter det i Pakistan, vi møter det selvfølgelig i Afghanistan, men vi møter det også i mange andre konflikter rundt Midtøsten, hvor kombinasjonen fundamentalistisk islam og terrororganisering også henger sammen med noen lokale konflikter. Er dette temaer som utenriksministeren mener bør settes høyere på dagsordenen i vestlige allianser?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:55:17]: Jeg mener det må høyere på dagsordenen i alle fora, alle allianser. Det skjer også i de allianser vi hører hjemme i.

Jeg vil advare mot at vi gjør dette til et tema Vesten mot resten, fordi denne terroren rammer i første rekke moderate muslimer som ønsker å leve livene sine, arbeide og gå videre på vanlig måte, som i Pakistan. Det er ikke folkelig oppslutning om Taliban og denne typen ekstremisme i Pakistan. Det vi ser i Pakistan nå, er en middelklasse, bredere klasser i landet som reiser seg mot Taliban.

Jeg tror en del av det bidraget vi kan gi, er å inngå alli-

anser og fortrolighet med også disse miljøene, med disse landene som står imot disse kreftene. Derfor må vi være gjennomsnakket om det i våre allianser. Men, som sagt, det finnes ikke et vestlig svar på dette. Det er ikke primært Vesten som er utfordret, men det er de millioner på millioner av mennesker som lever ærlige liv i de landene hvor ekstremismen herjer.

Dagfinn Høybråten (KrF) [10:56:24]: Dagens bombeeksplosjon i Lahore er nok et uttrykk for den eksplosive situasjonen som er i Pakistan – det nordvestlige territoriet har vært sterkt fokusert de siste dagene. To millioner mennesker er på flukt ifølge den pakistanske senatsformannen, som jeg møtte på mandag, og som jeg vet også møtte utenriksministeren. I tillegg er det 1,7 millioner flyktninger fra Afghanistan. Summen av dette og de konflikter som for øvrig gjør seg gjeldende langs grensen mot Afghanistan og i forholdet til Kashmir, gjør at det er påkrevd at Norge, sammen med det internasjonale samfunn, viser støtte til den regjering som nå på vegne av sin befolkning, men også i en videre sammenheng, står opp for demokrati og menneskerettigheter. Vi kan ha våre spørsmål til denne regjeringen, men jeg tror det er veldig viktig at vi nå støtter dette regimet gjennom humanitær hjelp.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:57:32]: Jeg slutter meg til den analysen representanten Høybråten gir. Derfor var Norge veldig tidlig ute med å trappe opp den humanitære hjelpen, både fordi pengene kommer godt med, og fordi vi vet at de bistandsaktørene som er i stand til å operere i dette veldig krevende området, kan omsette det raskt. Men det var også et politisk signal som gikk i den retningen jeg oppfattet representanten Høybråten, at det er mye vi kan være kritiske til i Pakistan, og det skal vi påtale. Dette sivile regimet har ikke sittet lenge, og det sitter også i en ganske utsatt situasjon. Den reaksjonen de nå har, er i alle fall en reaksjon vi må forstå og gi støtte til. Den støtten må primært være politisk og humanitær.

Det man kan være urolig for, er svaret på dette sett i en Afghanistan-kontekst. Vi opererer med et mandat *inne* i Afghanistan. Vi har ikke mandat til å operere inne i Pakistan. Men USA, vår viktigste allierte, opererer også på den siden og har et engasjement der. Det blir også en krevende balansegang for alliansen og for Norge å delta i den diskusjonen.

Anne Margrethe Larsen (V) [10:58:41]: Mange snakker om nødvendigheten av en bedret koordinering av den internasjonale sivile innsatsen i Afghanistan. FNs koordinator, Kai Eide, understreker at det ikke har skjedd på langt nær nok på dette området. I Pakistan synes det nå å være en betydelig fokusering på den humanitære situasjonen, som utenriksministeren har nevnt, kort tid etter at den har oppstått. Men utfordringen knyttet til koordineringen av denne innsatsen for å forhindre fragmentering og ineffektivitet, som vi ser i Afghanistan, gjenstår å bli løst.

Jeg har lyst til å spørre utenriksministeren om dette er tenkt igjennom, om Norge fokuserer på dette, og om Norge kan bidra med noe på dette koordineringsområdet?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:59:34]: Først vil jeg si at det er to ganske ulike spørsmål.

I Afghanistan handler det om støtte til nasjonsbygging og oppbygging av institusjoner og samfunnsområder som ikke er etablert i dag. Der har Kai Eide rett, og det er noe Norge har påpekt hele tiden: Det må bedre koordinering til. Forsvarsministeren forklarte dette godt med at 80 pst. av midlene vi gir, skal gjennom kanaler som kan bygge afghansk kapasitet, og 20 pst. går til de områdene vi er i.

I Pakistan er det ganske annerledes, for der handler det nå om nødhjelp, akutt humanitær hjelp. Og den norske linjen der vil være at vi skal satse på dem som har vist at de mestrer disse utfordringene, og det er ikke mange. Det vil være Den internasjonale Røde Kors-komiteen, det vil være deler av FN og deler av det lokale hjelpeapparatet. Vår linje vil altså være å støtte oppunder dem som har dokumentert at de mestrer forholdene. Vi tror det er viktig at FN har en sentral rolle, og at vi følger FNs nødhjelpsappeller og Den internasjonale Røde Kors-komiteens nødhjelpsappeller. Vi kommer altså til å delta med midler, og også i diskusjoner slik at midlene blir koordinert og brukt på best mulig måte.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Per-Willy Amundsen (FrP) [11:00:49]: Mitt spørsmål går til utenriksminister Jonas Gahr Støre.

Jeg viser til de siste dagers avsløringer fra TV 2, hvor det fremkom at en innvandrersorganisasjon, Pakistan Velferds Organisasjon, har drevet med juks og triks – dersom dette er riktig – og på urettmessig grunnlag har mottatt skattepenger, bl.a. har de fått tilskudd gjennom Oslo kommune på bakgrunn av falske medlemslister. Men utover det har det også vært avslørt at denne organisasjonen har mottatt 265 000 norske kroner fra Utenriksdepartementet for å finansiere et seminar om islam og demokrati. I den forbindelse har det blitt avslørt at det har blitt produsert falske underskrifter, bl.a. av en statsråd i Pakistan, og også av en høyesterettsdommer. Dette har også blitt innrømmet fra lederens side. Det er også ganske spesielle fakturaer som ligger til grunn, bl.a. en reiseregning på 120 000 kr på en håndskrevet papirlapp. Det ble spist mat på dette seminaret for 60 000 kr.

Mener statsråden at Utenriksdepartementets utbetaling av offentlig støtte til innvandrersorganisasjoner som Pakistan Velferds Organisasjon vitner om betryggende kontrollrutiner i departementet, eller har naiviteten blitt noe vel fremtredende i saker som disse?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:02:50]: Jeg ønsker velkommen representanten Amundsens engasjement når det gjelder enkeltsøknader, og jeg går ut fra at vi også vil få den type interesse for andre saker som vi har til kontroll, og hvor vi har funnet mangler. Det finnes nemlig mange. Det finnes ikke i mitt vokabular en innvandrersorganisasjonssak. Det finnes saker som ikke følger kontroll og rutiner, og som oppfølges med meget sterk fokusering fra Utenriksdepartementet. Dette er en slik sak. Det gjelder en organisasjon som har fått innvilget et beløp,

265 000 kr, for en seminaraktivitet. Utenriksdepartementet mente at det var en godt begrunnet søknad som burde støttes, men vi har strenge kontrollrutiner, og det vi har fått tilbake når det gjelder rapportering, kvitteringer og dokumentasjon av gjennomført program, holder ikke mål. Derfor går vi grundig gjennom det. Vi er midt i den prosessen og kan ikke trekke konklusjon om hvordan oppfølgingen av det vil bli.

Men det som er klart, er at fra vår side har vi nulltoleranse for rot med penger som blir bevilget offentlig. Utenriksdepartementet har en bred støtteportefølje til organisasjoner og foreninger som arrangerer aktiviteter – fra freds-, nedrustnings- og europaspørsmål til spørsmål knyttet til bl.a. religioner og kulturdialog. Det kommer vi til å fortsette med, men det er klart at troverdigheten rundt organisasjoners mulighet til å få den støtten, avhenger av at de bruker pengene på reglementsmessig måte. Og når det ikke er tilfellet, må vi reagere meget strengt. Det vil vi gjøre her som i andre tilfeller. Det har vært noen av dem, som også har omfattet organisasjoner som representanten Amundsen vil kalle norske.

Per-Willy Amundsen (FrP) [11:04:41]: Jeg må bare påpeke at det ikke er jeg som finner opp ordet «innvandrersorganisasjoner». Det er et begrep som benyttes i Arbeids- og inkluderingsdepartementets budsjetter – det er faktisk en egen post i deres budsjetter.

Men det er jo et problem når man får denne type saker. Det er ikke noen tvil om at det er med på å skade anseelsen til innvandrersorganisasjoner, innvandrere, når denne type sak får et så voldsomt fokus som dette. Jeg tror det burde være i alles interesse at vi av hensyn til integrering unngår denne type saker, og da kommer man tilbake til Utenriksdepartementets rutiner. Når man kan få utbetalt 120 000 norske kroner på bakgrunn av en håndskrevet faktura, kan man vel umulig ha lagt til grunn særlig gode kontrollrutiner på dette feltet?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:05:43]: All mistanke og alt misbruk av offentlige midler er alvorlig. Det er alvorlig for omdømmet til dem som begår det. Det finnes eksempler på norske, velansette humanitære organisasjoner som ikke har kunnet dokumentere bruken av pengene sine i utlandet, som det er blitt slått ned på, og selvfølgelig er det en stor belastning for disse organisasjonenes omdømme. Så på det spørsmålet kan jeg bare svare at jeg egentlig er enig med representanten Amundsen i at vi må ta det på største alvor. Men jeg er altså ikke med på at dette skal bli en sak som da nærmest skal gruppestigmatisere de organisasjonene som arbeider med problemstillinger knyttet til kulturdialog, religiøs dialog og kontakter mellom den store gruppen nordmenn som har bånd til land langt unna. Jeg tror det er viktig at vi bruker offentlige midler til å støtte den type aktiviteter, seminarer og kontaktvirksomhet, men det skal selvfølgelig være veldig strenge krav til hvordan pengene brukes både her og på alle andre områder hvor skattebetalernes penger blir benyttet.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Siri A. Meling.

Siri A. Meling (H) [11:06:51]: Mye godt arbeid gjøres av de frivillige organisasjonene, og Høyre er gjerne med på å støtte opp om dette arbeidet på ulike måter. Men det er klart at når det gjelder pengebidrag til disse, så er vi avhengig av å ha en ryddighet og at kontrollmekanismene fungerer.

Det er også andre departementer som har opplevd at det har vært uryddighet i forhold til støttebidrag til frivillige organisasjoner. Det er ikke noe nytt det som har skjedd her, og jeg synes det er positivt at statsråden sier at de har fokus på dette og leter etter forbedringer.

Spørsmålet er om det har vært vurdert om det burde være en type minstekrav til organisasjoner som mottar støtte, knyttet til profesjonaliteten til administrasjonen, slik at de på en ryddig måte kan håndtere de pengene de mottar?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:07:45]: Dette er et skjønnsspørsmål. For to–tre uker siden fikk vi en anmodning bl.a. fra Høyre her i Stortinget om å støtte Oslo Freedom Forum, som hadde et arrangement for menneskerettigheter i Oslo for noen dager siden. Den søknaden kom veldig sent og måtte behandles veldig raskt. Vi anså at det var viktig å støtte denne type aktivitet på menneskerettighetsområdet og være i stand til raskt å gi støtte, selv om vi kanskje kunne ha trengt noe mer tid til saksbehandling. Noen ganger må man bruke skjønn, og man må også kunne ta en viss risiko for å si at det er en aktivitet som vi tror det kan være viktig å støtte. Så får vi være grundig i kontrollen i etterkant. Et helt presist regelverk her tror jeg ikke det er så lett å etablere. Jeg mener at Utenriksdepartementet nå har en veldig bred erfaring i å vurdere slike søknader. Veldig mye av norsk bistand går via norske frivillige humanitære organisasjoner, som har et ganske detaljert rapporteringsnettverk. Hele denne forvaltningsrutinen opplever jeg som utenriksminister at er godt utviklet. Derfor er vi også i stand til å slå ned på uryddighet når vi får tilbakemeldinger som ikke lever opp til de kravene vi stiller.

Presidenten: Bjørg Tørresdal – til oppfølgingsspørsmål.

Bjørg Tørresdal (KrF) [11:08:54]: Kristelig Folkeparti slår hardt ned på juks og rot med penger som det oftest har bevilget. Det er tillitsbrudd i forhold til fellesskapet, uavhengig av om det er et politisk parti, om det er en humanitær organisasjon eller en innvandrersamfunnsorganisasjon som har gjort det. Men det er helt klart at det svekker organisasjonens legitimitet. Det er trist for det frivillige Norge.

Kristelig Folkeparti er opptatt av at vi nettopp i integreringsarbeidet trenger de frivillige organisasjonene. Vi trenger både innvandrernes egne organisasjoner og det øvrige frivillige apparatet for å få til en god integreringspolitikk. Derfor forventer Kristelig Folkeparti at utenriksministeren og Regjeringen sørger for at man skjerper rutinene, sørger

for at man kan gjenoppbygge den tillit som disse frivillige organisasjonene må ha, for nettopp å bygge et mangfoldig fellesskap der disse viktige aktørene har tillit i folket.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:09:46]: Utenriksdepartementet og Regjeringen kan ikke bygge opp den tilliten. Organisasjonene må selv være ansvarlige for den tilliten de trenger, både overfor sine egne medlemmer og overfor myndighetene de søker om penger hos. Vi må sørge for at vi støtter aktiviteter som gjør at de kan følge opp sitt eget engasjement. Det er ofte vanlig med en betydelig egenandel for å få støtte. Men jeg vil si det slik: Vi skal ikke bare ha strenge kontrollrutiner, men vi skal se nytten av å støtte aktiviteter fra nettopp denne type organisasjoner, og også erkjenne at de opererer i et felt som er krevende. De skal ha kontakt med land langt unna der det er prosjektsøknader som ikke akkurat faller inn i A4-kategorier. Vi skal ikke uten videre si at fordi de er annerledes enn de vanlige profesjonelle søknadene vi får fra norske organisasjoner, så avviser vi dem. Derfor er det viktig å ha en kombinasjon av å være nøye og åpne ved behandlingen av søknader og veldig grundige i hvordan tilbakemeldingene er, slik at vi kan lære av det. Det er en praksis som vi også legger oss på.

Presidenten: Øyvind Vaksdal – til oppfølgingsspørsmål.

Øyvind Vaksdal (FrP) [11:10:58]: TV 2s avsløringer av det som har skjedd med penger til innvandrersamfunnsorganisasjoner, viser med all tydelighet at Utenriksdepartementets rutiner ved tildeling av slike midler langt fra er tilfredsstillende. Departementet har tidligere fått ramsalt kritikk fra Riksrevisjonen på grunn av manglende oppfølging av og kontroll med bistandsmidler. Nå ser det ut til at det samme er tilfellet med midler til organisasjoner.

Utenriksdepartementet forvalter i dag betydelige midler. Man skulle derfor forvente at man fulgte opp med etterprøving og kontroll, men i stedet ser vi sviktende rutiner og manglende oppfølging. Jeg vet ikke om det er naive, snillistiske holdninger i departementet eller mangelfullt regelverk som gjør det mulig å få ut penger på denne måten fra Utenriksdepartementet. Jeg vil likevel spørre om vi nå kan forvente at utenriksministeren tar fatt i problemet, gjennomgår regelverk og rutiner og sørger for at dette nå blir brakt i orden.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:11:58]: Det kommer ikke som noen overraskelse at jeg ikke deler denne virkelighetsbeskrivelsen, som jeg mener er sterkt tendensiøs. Jeg går kraftig imot å si at vi har et problem med innvandrersamfunnsorganisasjonene, for ikke å snakke om hele den veldig store porteføljen av tilskuddsforvaltning som Utenriksdepartementet har. Det er en stor utfordring og en stor oppgave for oss. Riksrevisjonen hadde en nyantert rapport, der de bl.a. vektla mange positive sider ved den virksomheten Utenriksdepartementet driver. De forhold der Riksrevisjonen påpekte at det krevdes utbedring, var vi allerede i gang med å utbedre da rapporten kom, og

den rapporten kom for snart et år siden. Vi har også kommet langt siden da. Jeg kan bare bekrefte at vi har sterk fokusering på at vår tilskuddsforvaltning er etter reglene, at den viser godt skjønn, at den har god kontroll, og at den også er i stand til å støtte viktige prosjekter, ikke bare kjente prosjekter, men også nye prosjekter som tør gå nye veier. Hvis vi blir så sikkerhetsorientert at vi ikke tør gjøre det, lever vi ikke opp til vårt mandat. Men kontrollen i et-tertid må være tøff. De som bryter reglene, må få føle at de har brutt dem.

Presidenten: Vi går videre til siste hovedspørsmål.

Per-Kristian Foss (H) [11:13:09]: Mitt spørsmål går også til utenriksministeren, som har ansvaret for vårt forhold til Europarådet og Den europeiske menneskerettsdomstol. Om en dom som nylig ble avsagt der, sa statsråd Trond Giske nylig følgende:

«Det er jammen meg et godt spørsmål, rent prinsipielt, om sju dommere fra Strasbourg, fra Aserbajdsjan og seks andre land, vet bedre hvordan ytringsfriheten i Norge ivaretas enn det stortingsflertallet gjør.»

Jeg vil gjerne høre utenriksministerens vurdering av om han synes dette er et riktig utgangspunkt for en debatt. Jeg har sett at utenriksministeren mener at Trond Giske har ytringsfrihet. Det legger jeg også til grunn, og jeg er enig med ham i det. Men mitt spørsmål går altså videre. Det er en faglig debatt om overnasjonalitet knyttet til konvensjoner blant norske jurister. Mener utenriksministeren at denne uttalelsen fra hans statsrådskollega er et godt utgangspunkt for en slik debatt? Og er det et godt utgangspunkt for utenriksministerens gjerning når det gjelder – hva skal vi si – å formane andre land til å støtte opp om Menneskerettsdomstolen, alt dens arbeid og respekt for de avgjørelser som der fattes. Det er et faktum at mange av Europarådets medlemmer er land som har et nytt og begynnende demokrati, der respekten for domstolsavgjørelser ikke alltid er så stor som den burde være. Norge har alltid hatt den rollen at vi har formant til respekt for slike avgjørelser. Tror utenriksministeren at den type uttalelse som jeg nå siterte, styrker Norges troverdighet?

Lodve Solholm hadde her teke over presidentplassen.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:14:53]: Apropos formaning, så følger jeg presidentens formaning om at jeg svarer på vegne av Regjeringen. Da vil jeg si på vegne av Regjeringen at vi selvfølgelig respekterer Den europeiske menneskerettsdomstolen, at menneskerettighetene endog har forrang i norsk rett, og vi respekterer da også rettssystemet fullt ut. Der har Norge ligget i front og vil fortsatt ligge i front. Det er Regjeringens politikk.

Så tror jeg at de som har påpekt i det siste at debatten omkring overnasjonalitet i forbindelse med internasjonale konvensjoner og regler er en viktig debatt, har rett i det. Det er viktig at vi får belyst konsekvensene av dette, de vedtakene vi er med på som storting og regjering når vi gir makt til både paneler, grupper og domstoler ute. Og den

debatten bør ikke for vår del være avsluttet, fordi om vi blir stående utenfor EU, som er et overnasjonalt system. Så den debatten mener jeg det er viktig å ta. I forbindelse med innkorporering av Kvinnekonvensjonen og forrangen den fikk, var dette også et viktig spørsmål og en avveining av hva det vil si for vårt eget politiske system. Det er også en diskusjon som jeg mener statsråder skal delta i, at vi også kan problematisere spørsmål. Jeg er ikke redd for at det svekker Norges mulighet til å drive et arbeid for disse institusjonene, for disse institusjonenes virkemåte, for der er det slik at Norge ligger langt i front i forhold til alle andre land når det gjelder å gi slike konvensjoner både en sentral plass i vår lovgivning og endog forrang. Men la meg være helt tydelig på at det er ingen som helst tvil om at Regjeringen står bak denne viktige institusjonen i det europeiske menneskerettighetsoppsettet. Det er en institusjon og en ordning som sikrer enkeltmennesker rettssikkerhet på menneskerettighetsområdet, som Norge har sluttet seg til, gått i front på og kommer til å forbli i front på.

Per-Kristian Foss (H) [11:16:57]: Jeg registrerer at mitt spørsmål om han synes statsrådskollega Giskes uttalelser var et egnet utgangspunkt eller vil styrke utenriksministerens arbeid for å formane andre land på en riktig måte, og som jeg også støtter fullt ut, ikke ble besvart.

Jeg er enig i at det er en interessant debatt, særlig i forbindelse med nye konvensjoner vi går inn i. Men Regjeringen har ikke vært veldig åpen i sin interne debatt om å implementere Kvinnekonvensjonen i norsk lovgivning. Det var fastslått i Soria Moria-erklæringen, siden har det vært tyst inntil proposisjonen nå kom. Så noe veldig brennende ønske om debatt kan ikke Regjeringen ha, siden den ikke har deltatt i denne debatten utad, men bare vist til internbehandling.

Så må jeg også utfordre utenriksministeren til å besvare spørsmålet om han synes at det å diskutere en av de konvensjoner vi tidligst har inngått, er et egnet utgangspunkt for å så tvil om Menneskerettsdomstolens autoritet ved at man bruker uttalelser som «sju dommere fra Strasbourg, fra Aserbajdsjan og seks andre land», altså underforstått land som ligger langt fra oss. Det er den del av uttalelsen som jeg reagerer på, og som jeg tror utenriksministeren også innerst inne ville reagert på.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:18:15]: Nå skal ikke jeg stå her og forkynne mine innerste tanker, men representanten Foss har gått inn i den analysen, og det har jeg respekt for. Spørsmålet han stilte, var om den type uttalelser svekker det arbeidet jeg gjør. Jeg har gitt det svar at jeg anser ikke at det svekker det arbeidet.

Presidenten: Det blir to oppfølgingsspørsmål – først Øyvind Vaksdal.

Øyvind Vaksdal (FrP) [11:18:48]: Representanter for Regjeringen reiser verden rundt og framstiller seg som de varmeste forsvarere av menneskerettigheter, og Norge har nå til og med fått plass i FNs menneskerettsråd. Man har også både på regjeringsnivå og parlamentarisk nivå ar-

beidet svært aktivt for at Menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg skal få den nødvendige fornyelse og modernisering, noe jeg som medlem av Menneskerettighetskomiteen i Europarådet har fulgt tett gjennom flere år. Det er derfor bortimot flaut å se at den norske regjering, representert ved kulturminister Giske, elegant overser og nærmest latterliggjør Den europeiske menneskerettighetsdomstols avgjørelse om politisk reklame.

Er utenriksministeren komfortabel med kulturministerens oppførsel i denne saken, og hva tror han dette vil bety for Norges innflytelse i menneskerettighetsspørsmål i tiden framover?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:19:44]: Jeg mener det er rimelig for meg å saklig begrense svaret mitt på spørsmålet til substansen og ikke gi karakteristikker av andre statsråder som det må være opp til representanten å stille spørsmål til. Men jeg mener som sagt at Norge har en gjenkjennelig profil når det gjelder å forsvare disse institusjonene, også overfor andre land, noe ikke minst vedtaket av protokoll 14, tilleggsprotokollen, som Europarådet fikk til i Madrid for to uker siden, altså en substituttordning for den endelige ordningen kan tre i kraft, vitner om. Så det har jeg altså ikke noen problemer med å stå veldig rakt opperist for.

Så er det en del av vårt demokrati at vi har en debatt om disse spørsmålene. Europarådet mener jeg er en organisasjon som vi har for lite debatt om i form av dens viktighet. Kanskje kan valg av ny generalsekretær endre på det. Men det er mitt svar, Norge er gjenkjennelig på disse områdene, og det tror jeg også de man vil spørre utenfor Norges grenser, vil kunne bekrefte.

Presidenten: Erna Solberg – til oppfølgingsspørsmål.

Erna Solberg (H) [11:20:55]: Jeg har egentlig et ganske enkelt spørsmål til utenriksministeren.

Mener utenriksministeren at kulturministerens latterliggjøring av Den europeiske menneskerettighetsdomstol bidrar til mer respekt for Den europeiske menneskerettighetskonvensjon og dens institusjoner, eller at den bidrar til å styrke standpunktet til dem i norsk politisk debatt som nå har tatt til orde for å reforhandle hele konvensjonen?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:21:25]: Om det var et enkelt spørsmål, vet jeg ikke. Hun skal i alle fall få et sammensatt svar.

Jeg gjentar det jeg sier, at Norges oppslutning om, og støtte til, Menneskerettighetsdomstolen, til Menneskerettighetskonvensjonen og til apparatet, er udiskutabel. Det at vi får en debatt om hvordan domstoler praktiserer sin overnasjonalitet, det at vi også bringer vårt regelverk i samsvar med våre internasjonale forpliktelser når en domstol påpeker at det ikke er samsvar, slik vi har vist ved denne siste dommen, det følger i norsk praksis. Jeg tror altså ikke, for å gi det enkle svaret, at den uttalelsen, som vel var en referanse til en uttalelse som en annen hadde kommet med, og som kulturministeren på en måte gjentok og hvor han stilte samme spørsmål i et åpent ord-

skifte i Norge, svekker den klare linjen som Norge har i menneskerettighetsspørsmål også på dette området.

Presidenten: Då er den munnlege spørjetimen omme.

Sak nr. 2 [11:22:25]

Innstilling fra Stortingets presidentskap om endring av retningslinjene for bruk av tilskudd fra Stortinget til stortingsgrupper og uavhengige representanter, vedtatt av Stortinget 9. oktober 2006 (Innst. S. nr. 234 (2008–2009))

Stortingspresident Thorbjørn Jagland [11:22:53]: Flertallet i Presidentskapet, alle unntatt Stortingets vise-president, Carl I. Hagen, foreslår å tilføye i retningslinjene for tilskudd fra Stortinget til partigruppene en bestemmelse om at gruppetilskuddet ikke kan brukes til kjøp av politisk reklame i media for partier eller stortingsgrupper.

Som det framgår av innstillingen, er foranledningen til dette at Fremskrittspartiets stortingsgruppe har rykket inn avisannonser med politisk innhold. Etter drøfting med gruppelederne har flertallet i Presidentskapet kommet til at et forbud mot slik bruk av gruppestøtten bør tas inn i regelverket. Paragraf 4 i nåværende retningslinjer slår fast som den store hovedregelen at det skal være et klart skille mellom den offentlige støtten som går til partiorganisasjonene, og den støtten som bevilges over Stortingets budsjett til stortingsgruppene. Flertallet i Presidentskapet har lagt avgjørende vekt på at det vil bli bortimot umulig å praktisere et konsekvent skille mellom stortingsgruppers budsjett og partiorganisasjoners budsjett dersom stortingsgruppene kan bruke Stortingets tilskudd til å kjøpe politisk reklame. En åpning for å bruke gruppestøtten til kjøp av reklame vil i praksis bety at gruppestøtten vil gå til partienes valgkamp, noe som vil være i strid med det prinsippet vi har. Det vil også være i de små partienes disfavør. Det har flertallet lagt stor vekt på.

Stortingets vise-president Carl I. Hagen [11:24:42]: Slik jeg ser dette, er det et prinsipielt forhold, først og fremst. Jeg støtter fullt ut at Stortinget bevilger penger til stortingsgruppene for at stortingsgruppene skal være i stand til å gjøre en skikkelig og god innsats. Jeg vil minne om at ved siste budsjettbehandling fremmet Fremskrittspartiets stortingsgruppe forslag om å redusere noe på denne støtten, fordi den er blitt ganske omfattende. For å si det slik: Nå er jo målsettingen, etter Brørby-utvalget, som så på dette for noen år siden, at det skal være én ansatt pr. stortingsrepresentant i gruppene, mens da jeg var første gang i Stortinget, var regelen at det skulle være én ansatt for hver tiende stortingsrepresentant i en gruppe. Det har altså skjedd en tidobling av støtten til stortingsgruppene i min tid, og nå burde man snart begynne å sette noen grenser.

Men så er spørsmålet, det prinsipielle spørsmålet: Hva skal stortingsgruppene bruke pengene til? Det er der jeg skiller lag med flertallet i Presidentskapet. Jeg har det prin-

sipielle syn – og det har jeg gitt uttrykk for også tidligere – at det må den enkelte stortingsgruppe selv avgjøre. Noen grupper velger å bruke mye av midlene på å ansette rådgivere og kontoransatte, andre kjøper kanskje tjenester utenfra. Noen vil kanskje også av og til, når man er misfornøyd med medias informasjonsdekning av det som faktisk foregår i Stortinget, kunne ha anledning til å informere befolkningen eller organisasjoner eller enkeltgrupper om hvorledes Stortinget har behandlet saker – altså *informere*. Det har Fremskrittspartiets stortingsgruppe tatt opp spørsmål om. Det ble tatt opp og drøftet i Presidentskapet, som fattet et vedtak om at det var anledning til informasjonsvirksomhet, og Fremskrittspartiets stortingsgruppe har rettet seg etter vedtakene fra Presidentskapet.

Så er det fra andre stortingsgrupper blitt klaget på at Fremskrittspartiets stortingsgruppe rykket inn en informasjonsannonse. Det eneste Presidentskapet i realiteten hadde noe å innvende imot, var plasseringen av logoen til Stortinget. Det måtte ikke misforstås dit hen at det var en stortingsannonse. Og: «Partigruppenes navn bør imidlertid i slike sammenhenger plasseres under logoen.» Det rettet Fremskrittspartiets stortingsgruppe seg etter.

Når det så igjen ble rykket inn en annonse, kom det en ny klage, og det er det som er bakgrunnen for dette. Stortingets kontor – administrasjonen – gikk igjennom hele denne prinsipielle situasjonen, og gjennomgangen munnet ut i et forslag til vedtak i Presidentskapet. Stortingets konstitusjonelle kontors forslag lyder slik:

«Presidentskapet finner ikke å ville reise innvendinger mot at stortingsgruppene kan gjøre bruk av gruppestøtten til å dekke utgifter til lovlig politisk annonsering. Presidentskapet vil imidlertid ikke tilrå at denne type utgifter blir tatt hensyn til ved fastleggingen av størrelsen på gruppestøtten.»

Denne holdningen fra vår administrasjon har jeg valgt å slutte meg til, mens flertallet i Presidentskapet – de øvrige medlemmer – i stedet finner å ville legge frem forslag om et nytt tredje ledd i § 1 i reglementet, hvor det står at man ikke skal kunne kjøpe «politisk reklame for partier eller stortingsgrupper i media». Man skal altså ikke kunne kommunisere det som skjer i Stortinget, til velgermassen. Det er vi uenig i, i den forstand at vi går igjenom en lang rekke problemstillinger i merknadene i den foreliggende innstilling, som jeg ikke finner grunn til å referere. Det helt prinsipielle her er at vi mener – og jeg mener – at det må være den enkelte stortingsgruppe selv som bestyrer den sum penger som Stortinget har bevilget til stortingsgruppen.

Jeg synes det er rart, og det minner litt om politisk sensur at andre politiske partier og grupper vil legge hindringer i veien for hvorledes én gruppe ønsker å bruke sine ressurser. Når bevilgningen er foretatt av Stortinget til stortingsgruppen, er det stortingsgruppen som rår over den, og jo flere detaljer man legger inn, desto mindre frihet vil den enkelte gruppe ha til å gjøre det den selv mener. En slik styring fra konkurrentenes side er vi i realiteten altså helt uenig i. Det er derfor jeg har tillatt meg å ta administrasjonens forslag til vedtak i Presidentskapet og omgjøre det – ordrett – til et forslag til vedtak i Stortinget,

ordet «Presidentskapet» er da byttet ut med «Stortinget». Jeg tar dermed opp forslaget, som er inntatt på side 3 i innstillingen.

Presidenten: Stortingets visepresident Carl I. Hagen, har teke opp det forslaget han refererte til.

Rune J. Skjælaaen (Sp) [11:30:33]: Jeg vil bare, siden Senterpartiet ikke er medlem av Stortingets presidentskap, gjøre kjent at vi støtter Presidentskapets innstilling og kommer til å stemme for den.

Inge Lønning (H) [11:31:13]: Jeg finner grunn til å presisere litt hva som er forutsetningene for flertallsforslaget fra Presidentskapet, siden representanten Hagen brukte ordet «sensur». Det tror jeg ikke kan være vel betenkt å bruke i denne sammenheng. Saken er jo den at det aldri har vært slik at støtten til partigruppene i Stortinget har vært en pengesum til fri forføyning, slik representanten Hagen fremstilte det, eller at det er opp til den enkelte gruppe etter eget for godtbeholdende å anvende disse midlene på den måten man til enhver tid synes er hensiktsmessig. Det har hele tiden ligget en generell retningslinje i bunnen der det heter at gruppestøtten skal gå til «stortingsrelevant arbeid», og det diskusjonen dreier seg om, er: Hva ligger det konkret i avgrensningen «stortingsrelevant arbeid»?

Flertallet har lagt vekt på å videreføre det som har vært tradisjonen hittil, nemlig å understreke at støtten til de politiske partiene og til partiorganisasjonene er én støtteordning, som har sin spesifikke begrunnelse fordi partiene er en vital del av demokratiet, og støtten til stortingsgruppene, som har en annen begrunnelse og er av en annen art enn støtten til partiorganisasjonene. Grunnen til at jeg ikke kan følge det forslaget som Carl I. Hagen har tatt opp, er at det i realiteten innebærer en fusjonering av de to, og at det for fremtiden da ikke vil ha noen mening å opprettholde to ulike støtteordninger. Da måtte man slå dem sammen til én støtteordning.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 2.

(Votering, sjå side 3162)

Sak n r. 3 [11:33:27]

Innstilling fra Stortingets presidentskap om endringer i Stortingets forretningsorden vedrørende mindretallsrettigheter i Stortinget (Innst. S. nr. 235 (2008–2009))

Stortingspresident Thorbjørn Jagland [11:33:51]: Representantforslag nr. 63 for 2007–2008, fra Erna Solberg og Jan Tore Sanner, gikk ut på at det bør utarbeides forslag til endringer i forretningsordenen for å sikre at mindretallsrettighetene blir bedre ivaretatt i Stortinget. Presidentskapet avgav innstilling om dette, og Stortinget gjorde vedtak om å vedlegge forslaget protokollen. Presidentskapet bemerket imidlertid i innstillingen at det – uavhengig av den parlamentariske situasjon – var innstilt på

å gjøre en vurdering av om mindretallsrettighetene i Stortinget burde utvikles videre. Det ble i denne forbindelse vist til at Europarådets parlamentarikerforsamling den 23. januar 2008 vedtok resolusjon nr. 1601 med anbefalte retningslinjer for opposisjonens rettigheter og ansvar i et demokratisk parlament.

Jeg skal gjøre rede for de forslag til endringer i forretningsordenen som det er enighet om i Presidentskapet, eller som flertallet fremmer.

Når det gjelder vedtak i komiteene om tidspunkt for å avgi innstilling, herunder om frist for avgivelse, foreslår flertallet i Presidentskapet – Arbeiderpartiet, SV og Kristelig Folkeparti – at et mindretall på en tredjedel av komitémedlemmene får rett til å bringe komiteens vedtak inn for Presidentskapet til avgjørelse. Mindretallet må i tilfelle beslutte dette i det samme komitémøte som flertallsvedtaket ble truffet. Når et vedtak blir brakt inn for Presidentskapet etter denne regelen, blir Presidentskapets avgjørelse bindende for komiteen.

For komitéhøringer foreslår flertallet i Presidentskapet, de samme partiene, en lignende regel, som går ut på at et mindretall på en tredjedel av komitémedlemmene kan bringe komitéflertallets avslag på et krav om høring inn for Presidentskapet til avgjørelse. Presidentskapets avgjørelse blir i slike tilfeller bindende for komiteen med hensyn til om høring skal holdes, og innstillingen kan ikke avgis før Presidentskapet har truffet avgjørelse i saken som er innbrakt, og høringen eventuelt er holdt.

Flertallet i Presidentskapet – Arbeiderpartiet og SV – foreslår også at saksordføreren gis rett til å stille skriftlige spørsmål på vegne av komiteen til statsråden om en sak som er under behandling i komiteen, selv om det ikke er flertall for det i komiteen. Det foreslås at slike spørsmål må stilles senest en uke før innstilling skal avgis, for at statsråden skal få rimelig tid til å svare, og komiteen gis rimelig tid til å vurdere svaret. Når det er kortere tid enn en uke før avgivelsesfristen, vil det kreves flertallsvedtak i komiteen for å kunne stille spørsmål til statsråden.

Endelig fremmer et enstemmig presidentskap forslag om å endre reglene for replikker. Nå er det som kjent slik at det er adgang til replikkordskifte hvis tinget ikke vedtar noe annet. Et replikkordskifte kan omfatte inntil fem replikker, men tinget kan vedta å begrense det til tre replikker. Når debatten gjelder en komitéinnstilling, er vanlig praksis som kjent at komiteen foreslår et debattopplegg som også omfatter replikkadgang. Det er blitt framsatt ønske om større fleksibilitet med hensyn til antall replikker, og Presidentskapet mener at dette ønsket bør imøtekommes. Regelen om at et replikkordskifte er begrenset til fem replikker, og at det kan vedtas å begrense det til tre replikker, foreslås opphevet i forretningsordenen. I stedet overlates det til presidenten å ordne replikkordskiftet og herunder bestemme antall replikker, hvis ikke Stortinget vedtar noe annet.

Også regelen om at en taler i et replikkordskifte ikke kan få ordet mer enn to ganger, bortsett fra den som forårsaker replikker, foreslås opphevet. Stortinget kan selvfølgelig fortsatt vedta at det ikke skal være adgang til re-

plikker i en debatt, eller at replikker bare skal tillates etter visse talere.

Så vil jeg rent prinsipielt si til dette med mindretallsrettigheter: Det er viktig at mindretallet – altså opposisjonen – får så gode muligheter som mulig til å arbeide for å fremme sitt syn i behandlingen av en sak, men man kan ikke institusjonalisere en praksis som innebærer at mindretallet har rett til å influere på selve sluttresultatet, eller at et flertall har plikt til å forhandle med mindretallet med sikte på at flertallets syn skal endres. Da vil man gjennom forretningsordenen i Stortinget omstøte det folket i valg har bestemt.

Jeg vil mene at det som regel er klokt av flertallet å lytte til mindretallet, men det er jo noe annet enn at det gjennom forretningsordenen skal slås fast at det har plikt til å ta hensyn til mindretallet. Det er jo bare folket i valg som kan og bør bedømme om et flertall her har opptrådt klokt.

Stortingets visepresident Carl I. Hagen [11:38:59]: Stortinget tok inn i sin forretningsorden for en del år siden mindretallsrettigheter for et mindretall på en tredjedel i Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité. Det var første gang, og der har man også en del erfaringer med dette.

Jeg er veldig glad for at det ble gjort, og at det heldigvis har vært bred enighet, samstemt oppfatning, i Stortinget om at det særlig i kontrollarbeidet med den utøvende makt, regjeringen, må være slik at mindretallet kan ha rettigheter. For hvis vi har en flertallsregjering og et flertall av regjeringspartiene i kontroll- og konstitusjonskomiteen, vil jo all kontrollvirksomhet kunne stoppes av regjeringspartiene. Her er det altså enstemmighet blant alle partier om at det er et godt og fornuftig system at vi skal kunne utøve kontrollvirksomhet overfor en regjering selv om det er en flertallsregjering.

På enkelte andre områder er da spørsmålet dukket opp, særlig etter initiativ fra Høyres stortingsgruppe, om man skulle utvide dette f.eks. til en del andre saksområder. Fremskrittspartiets gruppe og jeg er kommet til at det vil være fornuftig på enkelte andre områder, selvsagt uten at man skal kunne fatte noen vedtak, annet enn at det er i saksforberedelser og prosessene mindretallet skal ha spesielle rettigheter. Avgjørelsen i stortingssalen er det selvsagt flertallet som skal fatte, og det er ingen som har snakket om noen mindretallsrettigheter i Stortinget når det gjelder å avgjøre saker. Der er jeg helt enig med stortingspresident Thorbjørn Jagland. Men i prosessen og virksomheten i Stortinget mener jeg det bør være flere steder hvor vi med hell kan gi et mindretall noen rettigheter.

Erfaringen i denne fireårsperioden, hvor vi har hatt en flertallsregjering, tilsier også det, fordi det har vært situasjoner hvor flertallet i forskjellige komiteer har brukt sin makt til å hindre offentlige høringer i forbindelse med saksområder som det har vært stor interesse for, og da er det selve prosessen som har vært hindret. En del av vårt demokrati bygger på stor grad av offentlighet og åpenhet, slik at velgerne, som er suverene – slik stortingspresident Thorbjørn Jagland også nevnte – skal vite om hva som

foregår, og vite om de ulike partienes standpunkter. Det er jo i realiteten forutsetningen for å få et godt demokrati og et valgresultat basert på innsikt. Når man da fra flertalls-partier kan hindre f.eks. komitéhøringer som mange utenfor dette huset ønsker seg, og som alle partier som ikke er i regjering, altså et stort mindretall, ønsker seg, kan det være et middel til å hindre offentlig oppmerksomhet omkring en sak. Det er en av grunnene til at vi går inn for at komitéhøringer skal kunne kreves i alle komiteer i saksforberedelsene til stortingsinnstillinger av en tredjedel av medlemmene.

Vi synes også at en tredjedel av Stortinget skal kunne kreve et ekstraordinært møte hvis det skulle være nødvendig. Vi har også tatt opp en del forslag, både alene og sammen med andre partier. Jeg vil vise til innstillingen istedenfor å gå inn i hvert enkelt saksområde. Jeg tillater meg da på vegne av Inge Lønning, Ola T. Lånke og meg selv å ta opp forslagene nr. 1–4, videre forslag nr. 5, fra Inge Lønning og meg selv, forslag nr. 6, fra Ola T. Lånke og meg selv, og på vegne av meg selv forslagene nr. 7–10, bortsett fra forslag nr. 9, som ikke tas opp, for det er nemlig identisk med forslag nr. 5.

Presidenten: Då har Stortingets visepresident Carl I. Hagen teke opp dei forslaga han refererte til.

Ola T. Lånke (KrF) [11:43:42]: Spørsmålet om mindretallets rettigheter i gjennomføringen av Stortingets arbeidsordning har jo vært gjenstand for en bred behandling i de ulike stortingsgruppene. Den innstillingen som foreligger, gir jo et oversiktlig bilde av de ulike partiers syn på hvordan mindretallsrettighetene bør utøves i Stortinget. For mitt eget partis, Kristelig Folkepartis, vedkommende kan jeg bare si at vi gjerne hadde sett at man hadde gått enda noen skritt videre i å innrømme mindretallets rettigheter i saksbehandlingen.

Kristelig Folkeparti har i sine konklusjoner lagt vekt på å finne fram til standpunkter vi skal kunne gå for, enten vi befinner oss i opposisjon eller posisjon, enten partiet er en del av en flertallskonstellasjon eller en mindretallskonstellasjon, og som kjent kan jo det være en krevende øvelse. Vi ser det imidlertid slik at kvaliteten på gjennomføringen av en demokratisk styreform i stor grad gjenspeiles i måten et flertall forholder seg til et mindretall på.

Det er imidlertid vår konklusjon at prinsippet om at det alltid er flertallet som foretar de endelige beslutninger i et demokrati, ikke er – som også stortingspresident Jagland understreket – truet eller på noen måte undergravet gjennom de endringer som i dag vedtas av Stortinget. Vi er også av den mening at man på noen punkter kunne ha gått noen skritt til uten at det hadde vært noen fare for en slik undergraving. Her kan vi vise til den oversikten som er utarbeidet over disse forhold i en rekke andre land som viser at andre har gått lenger enn Norge i retning av å innrømme mindretallets rettigheter.

Jeg skal ikke bruke tid på å gå i detalj omkring dette. Kristelig Folkeparti er imidlertid med på noen mindretallsforslag som vi tror med fordel kunne ha vært vedtatt. Dette gjelder i særlig grad forslaget om at en tredjedel av med-

lemmene i en komité skal kunne kreve innhenting av en uavhengig sakkyndig uttalelse om hvorvidt et forslag er i samsvar med Grunnloven. Forholdet mellom Grunnloven og annet lovverk aktualiseres en gang imellom, men ikke svært ofte. I disse få tilfellene ville det, etter Kristelig Folkepartis mening, være en styrke for beslutningsprosessen om en slik innhenting hadde blitt gjennomført. Jeg tror vi av og til ville stått oss på å ta den tid det tar å gjennomføre en slik grundigere gjennomgang av forholdet mellom Grunnloven og annet lovverk.

Det andre punktet jeg vil nevne, er forslaget om at et mindretall i en komité skal kunne kreve at et representantforslag blir forelagt den aktuelle statsråd til uttalelse i forbindelse med saksbehandlingen i komiteen. Dette forslaget er vel i tråd med en ordning som dels allerede har vært praktisert i Stortinget, hvor representantforslag generelt har vært sendt det aktuelle departement eller den aktuelle statsråd til uttalelse. Jeg kan ikke se at dette rokker ved flertallets rett til å bestemme, så jeg skulle gjerne sett at også det hadde blitt nedfelt.

For øvrig viser jeg til de merknadene som ligger i innstillingen, og til øvrige forslag som jeg er med på på vegne av Kristelig Folkeparti.

Inge Lønning (H) [11:47:28]: Først, for ordens skyld, tar jeg opp forslagene nr. 11 og 12, fra Presidentskapet. De øvrige forslag som jeg står bak, ble tatt opp av Stortingets visepresident.

En liten kommentar til det punkt hvor et enstemmig presidentskap har gitt en anbefaling om å myke opp forretningsordenen når det gjelder replikkordskifter. Det er jeg meget glad for at det ble enighet om i Presidentskapet, for hvis man skal vitalisere debattene her i salen og skape større interesse også i mediene for det som foregår i salen, bør vi ha en mindre rigid møteform enn det vi praktiserer pr. i dag. Jeg har full tillit til at den som til enhver tid sitter på presidentplassen, er i stand til å tilrettelegge det på en skjønnsom og fornuftig måte. Det er et godt skritt fremad.

Så en liten kommentar til det som også Ola T. Lånke var inne på, nemlig spørsmålet om sakkyndig vurdering av grunnlovsmessigheten av lovforslag som er til behandling i Stortinget. Presidentskapet konstaterer at en eventuell rettighet for et mindretall til å anmode om Høyesteretts betenkning forutsetter en grunnlovsendring. Det må da fremsettes forslag om det, som kan behandles i neste periode.

Det forslaget som ligger her, fra Carl I. Hagen, Ola T. Lånke og meg selv, er i påvente av en slik eventuell grunnlovsendring å sikre at et mindretall i hvert fall har retten til å be om en sakkyndig juridisk vurdering i saker hvor det helt åpenbart er et spenningsforhold mellom et lovforslag Stortinget har til behandling, og Grunnlovens bestemmelser på vedkommende område. Jeg skal nevne et eksempel som etter mitt skjønn illustrerer betimeligheten av en slik ordning. Da vi behandlet tomtedefesteinstruksen i relasjon til Grunnloven § 106 i denne perioden, brukte flertallet i denne sal sitt marginale flertall til å stemme ned et ønske fra opposisjonens side om å be om Høyesteretts

betenkning om dette. Det er en situasjon som er svært lite ønskelig: at man bruker numerisk overvekt til å avvise en slik mulighet når det åpenbart er sterke grunner som taler for at det bør foretas en slik vurdering. Denne saken kommer nå i stedet til å bli avgjort gjennom rettsapparatet, og Høyesterett kommer da antakelig til å få saken i egenskap av domstol. Jeg tror Stortinget hadde stått seg på i tide å innhente en sakkyndig vurdering, for det man nå risikerer, er jo at Høyesterett erklærer at Stortinget som lovgiver ikke er i stand til å skjønne jobben sin på en skikkelig måte.

Presidenten: Representanten Inge Lønning har teke opp dei forslaga han refererte til. Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 3.

(Votering, sjå side 3163)

Sak nr. 4 [11:50:50]

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Ine Marie Eriksen Søreide, Bent Høie, Gunnar Gundersen, Sonja Irene Sjøli, Olemic Thommessen og André Oktay Dahl om styrkede rettigheter for barn, unge og voksne med kommunikasjonsvansker (Innst. S. nr. 239 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:72 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske frå kyrkje-, utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten gjere framlegg om at taletida blir avgrensa til 5 minutt til kvar gruppe og 5 minutt til statsråden.

Vidare vil presidenten gjere framlegg om at det ikkje blir gitt høve til replikkar etter dei enkelte innlegga, og at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Første talar er Dagrun Eriksen, ordførar for saka.

Dagrun Eriksen (KrF) (fra salen): President, det mangler en statsråd.

Presidenten: Ja, presidenten har oppdaga at her manglar det ein statsråd. Då må vi kanskje vente litt.

Dagrun Eriksen (KrF) (fra salen): Han var sist observert på en pressekonferanse i komitébygget.

Etter nokre minutt, sa

presidenten: No kjem utanriksministeren. Det er ikkje rett statsråd som er her, men då er vi klare til å starte.

Dagrun Eriksen (KrF) [11:57:27] (ordførar for saken): Selv om det ikke er rett statsråd, har også han godt av å høre på det vi nå skal komme fram til i Stortinget.

Jeg har lyst til å takke forslagsstillerne som følger opp et tema som også komiteen tidligere har vist at det er stor vilje til å finne gode løsninger på. Så har jeg også lyst til å takke komiteen for at vi nå har klart å jobbe oss sammen og gjort et godt stykke arbeid. Gjennom behandlin-

gen av dette gode forslaget samler nå komiteen seg om en god løsning – det er jeg veldig glad for. De som dette forslaget omhandler, vil få en bedre hverdag gjennom dette vedtaket.

Barns språk og kommunikasjonsbehov er forskjellig. Det innebærer at opplæringstilbudet må tilpasses den enkeltes behov. Målet må være at alle barn sikres like muligheter til opplæring, uavhengig av eventuell funksjonshemming.

Det er slik at barn som har hørselsnedsettelse eller er døve, har rett til å få opplæring i og på tegnspråk dersom de har tegnspråk som førstespråk og en sakkyndig vurdering som begrunner dette. Men dessverre er det slik at barn som derimot har behov for alternativ og/eller supplerende kommunikasjon, ASK, ikke har tilsvarende rettigheter i lovverket. Denne gruppen omfatter både dem som er født med behov for ASK, og dem som rammes av sykdom eller ulykker senere i livet – og som gjør at de må lære seg denne kommunikasjonsformen.

Det er viktig å understreke at for dem som har behov for tegnspråk, og for dem som har behov for ASK, handler dette om en grunnleggende kommunikasjon for å kunne kommunisere med andre. Derfor er det viktig at vi gjennom lovverkets bestemmelser gir mulighet til den opplæringen som vedkommende har behov for.

Jeg er derfor glad for at en samlet komité fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere endring i opplæringsloven slik at elever som trenger utvikling i talespråk, tegnspråk, alternativ kommunikasjon, supplerende kommunikasjon, eller en kombinasjon av disse, sikres likeverdige rettigheter i lovverket.»

Komiteen viser også til at det er et stort behov for at grunnleggende kunnskap om ASK blir en del av pedagogiske, spesialpedagogiske og helsefaglige utdanninger. Det finnes allerede miljøer i Norge som har gode kunnskaper om ASK, og komiteen ser det som naturlig at ett eller flere kompetansesentre vurderes etablert, med utgangspunkt i allerede eksisterende miljø. Derfor er komiteen blitt enig om følgende forslag til vedtak:

«Stortinget ber Regjeringen å gjennomgå Statspedsystemet med sikte på å styrke og videreutvikle kompetansen om alternativ og/eller supplerende kommunikasjon (ASK), samt å vurdere å opprette ett eller flere nasjonale kompetansesentre for ASK.»

Det er innholdet i saken.

Jeg tror at for dem som blir berørt av dette – enten det er barna, foreldrene til barna eller de voksne selv – er dette et forsøk fra Stortingets side på å se den utfordrende situasjonen og den kampen som de står i for å få hjelp til den grunnleggende kommunikasjonen. Hvis vi kan klare å gi bedre rettigheter for dette, vil det hjelpe dem som jobber i helsevesenet til å kunne kommunisere med dem de skal kommunisere med – men ikke minst vil det gi disse barna en helt ny mulighet til å få hjelp til å få en grunnleggende kommunikasjonsform.

Nok en gang vil jeg takke komiteen for å ha vært konstruktiv. Jeg vil takke regjeringspartiene for at de har kom-

met en i møte, og jeg vil takke forslagsstillerne, som har fulgt opp dette temaet.

Presidenten: Då vil presidenten ønske statsråden velkommen – lite grann seint.

Gerd Janne Kristoffersen (A) [12:01:58]: Det er enighet i komiteen i denne saken, men jeg har behov for å si noen ord for å understreke viktigheten – også for Arbeiderpartiet – av at det blir en god løsning for de barna og de voksne som bruker alternativ og supplerende kommunikasjon. Vi har via arbeidet med flere saker i komiteen blitt gjort oppmerksom på de vanskelige barn med ulike funksjonshemninger møter i sin hverdag med hensyn til språk og kommunikasjon. Det gjelder dem vi snakker om i dag, og det gjelder døve barn som har fått operert inn et cochleaimplantat. Når det gjelder de siste, er det arbeid i gang for å gjøre lovverket klarere. Nå er det alternativ og supplerende kommunikasjon det gjelder.

Begge disse sakene viser hvor vanskelig det er om et lovverk eller en forskrift ikke omtaler en problemstilling spesifikt. Det gir rom for skjønn og tolkninger som ikke bestandig gir svar på utfordringene. Derfor er det viktig at vi nå får en gjennomgang av lovverket, slik at det blir klarere også når det gjelder alternativ og supplerende kommunikasjon.

Det er ikke vanskelig å sette seg inn i hvor viktig det er å kunne kommunisere med omgivelsene – ikke minst med sine nærmeste i hverdagen. Det er også en forutsetning for å kunne lære på skolen og for å kunne leve et godt liv. Derfor er jeg opptatt av at lovverket skal være så klart og tydelig at barn og foreldre slipper å kjempe seg til nødvendig opplæring og oppfølging i hverdagen. Det må være en selvfølge. Når det ikke er en selvfølge, skyldes det sannsynligvis ikke bare et uklart lovverk, men også mangel på kompetanse i de ulike kommunene. Det er derfor viktig at vi får bygd opp miljøer med spisskompetanse på alternativ og/eller supplerende kommunikasjon som kan veilede fagpersoner i kommunene, noe saksordføreren var inne på. Et slikt miljø må også være en naturlig del av habiliteringstjenesten som finnes i spesialisthelsetjenesten og rehabiliteringstjenesten i kommunene. Det har i den sammenheng overrasket meg at språk og kommunikasjon ikke bestandig er en naturlig del av habiliteringen av barn som er født med en funksjonshemning, men at det er mer tilfeldig om det er det.

Jeg har tillit til at det parallelt med lovarbeidet blir etablert kompetansemiljøer som er sektorovergripende, slik at kunnskap om alternativ og supplerende kommunikasjon blir et tema både for pedagogisk personale og for dem som arbeider i helsevesenet. Det vil nok lette tilværelsen for dem som er avhengig av nettopp alternativ og supplerende kommunikasjon for å få sitt liv til å fungere på en god måte.

Til slutt vil jeg gi honnør til forslagsstillerne, som enda en gang har brakt temaet inn i komiteen – og takk til saksordføreren for jobben hun har gjort. Det føles godt å enes i en sak som er viktig for så mange mennesker og deres liv.

Anders Anundsen (FrP) [12:05:16]: Det skjer så sjelden at jeg har lyst til å si det veldig høyt og tydelig denne gang: Jeg er enig i alt foregående taler sa.

Det vi egentlig snakker om her, er alternativ og supplerende kommunikasjon. Det er veldig mange som ikke vet hva det er, men det gir altså mange barn muligheter til å kommunisere på et helt grunnleggende plan. Disse barna har ikke hatt sikre rettigheter i norsk skole. Komiteen har jobbet med dette over lang tid, og saksordføreren har i denne omgang gjort en god jobb ved å sørge for at det er en enstemmig komité som på en bedre måte skal sikre disse barnas rettigheter.

Jeg har egentlig lyst til å sende en hilsen til Aftenposten, for det faller seg slik at Aftenposten driver og teller opp hvor mange forslag Fremskrittspartiet har fått gjennomslag for siste år. Fremskrittspartiet fremmet altså – sammen med Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre – et tilsvarende forslag i forbindelse med behandlingen av språkmeldingen. Det ble ikke vedtatt. At det blir vedtatt i dag, gleder oss veldig. Aftenposten kan sette én strek i marginen: Fremskrittspartiets – og Høyres, Kristelig Folkepartis og Venstres – forslag blir i dag vedtatt av et enstemmig storting, selv om det var Høyre som, prisverdig nok, denne gangen tok problemstillingen opp til behandling i komiteen og i Stortinget.

Det viktigste er selvfølgelig at de barna det gjelder, kan heise flagget. De har gjennom sine foresatte og sine organisasjoner kjempet en hard kamp for at vi på Stortinget skal fatte det vedtaket vi fatter i dag. Slik sett er en form for maigratulasjon til oss alle på sin plass. Innstillingen er enstemmig, så jeg sier ikke mer.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [12:07:18] (komiteens leder): Det er veldig hyggelig å kunne stå her i dag og diskutere et forslag som har fått tilslutning fra hele Stortinget. Det er et veldig viktig forslag, som de foregående talerne har vært inne på. Når det er en flertallsregjering, og partier som ikke tilhører Regjeringen, fremmer forslag, er det ikke ofte forslagene går igjennom. Jeg vil derfor gi ros til regjeringspartiene og til saksordføreren for at vi får et vedtak her i dag som alle parter er godt fornøyd med.

For et par år siden fikk jeg besøk på mitt kontor av Hanne. Hanne er ikke her i dag, men Hannes mamma er her i dag – hun sitter på galleriet. Hanne tok altså med seg sin mamma. De kom inn på kontoret mitt og hadde lyst til å fortelle meg litt om Hannes måte å kommunisere på. Det var imponerende saker! Det hadde selvfølgelig aldri blitt slik hadde det ikke vært for at Hannas mamma også var veldig engasjert og bidro til at Hanne hadde et språk å kommunisere med. For det er det dette handler om. Det handler om språk.

Det er veldig mange som tror at alternativ og supplerende kommunikasjon først og fremst handler om spesialundervisning. Men det er ikke det det er snakk om, det er snakk om språk. Og alle vi som snakker – og snakker mye, vil mange hevde – er klar over hvor viktig språket vårt er for vår evne til å kommunisere, for vår evne til å være sosiale og delta i samfunnet og for å skape identitet. Da er det bare rett og rimelig at alle skal ha den samme

muligheten til å kommunisere, til å ha et språk, til å kunne delta i samfunnet og skape en identitet.

Vi tenker at det er en selvfølge at alle har de samme rettighetene. Men det er beregnet i studier at 6 500 barn og unge mellom 1 år og 18 år i dag har behov for ulike kommunikasjonsformer som skiller seg fra talespråk, som også skiller seg fra f.eks. tegnspråk. Dette er en veldig sammensatt gruppe. Veldig mange har gode fysiske og ikke minst psykiske evner, mens andre bare kan kommunisere med øynene. Det er den eneste kroppsdelen de har mulighet til å kommunisere med omverdenen med. Det er mangel på undervisningsmateriell. Det er lite koordinert og kvalitetssikret tilbud, og ofte er det basert på tilfældigheter hva slags tilbud disse barna får.

Høyres stortingsgruppe arrangerte et seminar i begynnelsen av januar, og vi inviterte fagpersoner, foreldre og andre med interesse for problemstillingen. Det ble et veldig godt seminar. Noe av det vi trakk ut av det seminaret, og som var bakgrunnen for at vi valgte å fremme dette forslaget, var at nesten samtlige som var der, kunne fortelle at de hver eneste gang de møtte nye mennesker i hjelpeapparatet, i helsevesenet og i skolen, måtte begynne på nytt. Hver eneste gang måtte de fortelle historien en gang til, de måtte forklare en gang til. De brukte enormt med ressurser på å få det som burde være en selvfølge for deres barn, nemlig muligheten til å kommunisere, muligheten til å utvikle et språk.

Vi utarbeidet derfor et representantforslag i nært samarbeid med de fagpersonene, de engasjerte foreldrene, de interesserte som var på seminaret. Ut fra den kommunikasjonen vi har hatt i ettertid, tyder det på at de også er godt fornøyd med at Stortinget nå fatter dette vedtaket. De føler at det betyr at rettighetene ivaretas på en helt annen måte enn tidligere.

Så er det én viktig ting som jeg vil nevne helt til slutt. Når vi snakker om muligheten til å kommunisere, muligheten til å utvikle et språk for barn som av ulike årsaker har behov for alternativ og supplerende kommunikasjon, må vi også huske på nærstående, nærpersoner – foreldrene og de rundt. De må også lære språket. De må også lære å kommunisere på en annen måte. I dag er det slik at de aller fleste foreldre gjør det, fordi det er de sjøl som står for språkopplæringa og kommunikasjonen med sine barn. Men det skulle bare mangle at ikke foreldrene også fikk tilbud om alternativ og supplerende kommunikasjon og opplæring i det.

Som både saksordføreren og Gerd Janne Kristoffersen var inne på i tilknytning til hjelpeapparatet, skolen, de som skal lære opp lærerne, og de som skal møte barna i skolehverdagen, er det viktig at alle har kompetanse på dette feltet, slik at alle barn og unge i Norge får den samme rettigheten og den samme muligheten til å utvikle et språk, til å kommunisere, til å utvikle identitet og til å delta i samfunnslivet.

Lena Jensen (SV) [12:12:14]: Jeg vil starte med å takke saksordføreren for et grundig og godt arbeid, som har ført til at komiteen står samlet om to forslag som kommer til å være veldig viktige for de barna og de voksne

som trenger alternativ og/eller supplerende kommunikasjon.

Det å uttrykke sine følelser, det å kommunisere sine behov, det å få sagt og vist sine meninger, og det å samhandle med andre er grunnleggende viktig både for å skape identitet, for å utvikle seg og for å trå mot neste mål. Det å kommunisere er et grunnleggende og viktig behov for absolutt alle mennesker.

Jeg er veldig glad for at vi i dag fremmer to forslag som blir enstemmig vedtatt av Stortinget. Forslagene kommer til å bli viktige for mange foreldre som gjennom tidene og hver dag har slåss for at deres barn skal få oppfylt de rettighetene som de faktisk har i lovverket i dag. For mange foreldre har dette kostet mye. Jeg er veldig glad for at vi nå enstemmig fra Stortingets side sier at departementet skal komme tilbake med et lovendringsforslag, slik at de som trenger alternativ og/eller supplerende kommunikasjon, får likeverdige rettigheter innenfor lovverket, på lik linje med dem som er døve eller tunghørte.

Foreldre, pårørende og fagpersoner rundt personer som trenger ASK, får rett til opplæring gjennom dette vedtaket, på samme måte som foreldre og pårørende til døve og hørselshemmede. ASK er et forholdsvis nytt begrep i Norge. Vi har ikke hatt tilstrekkelig og god nok fagkompetanse alle steder i landet. Alle har heller ikke fått den samme typen opplæring og hjelp. Det har vært veldig tilfeldig, ut fra hvilken kommune man har bodd i. Det forslaget som Stortinget kommer til å vedta i dag, fører til at dette blir mye bedre.

Jeg vil benytte anledningen til å takke Hannes mor og alle de andre foreldrene som har stått på og vist oss hvor viktig det er at vi får forankret et lovforslag som gjør at man i framtiden ikke trenger å bruke mye tid, mye energi og mange ressurser for at barna skal få de rettighetene som de har krav på. Ifølge lovverket i dag har ethvert barn rett til å få den opplæringen det trenger, men å forsterke lovverket er ekstremt viktig.

Høgskolen i Vestfold er den eneste høyere utdanningsinstitusjonen som tilbyr opplæring i ASK. Jeg vil berømme dem for den kunnskapen de har gitt oss, og det engasjementet som elevene og de ansatte der har vist i forhold til å satse på å styrke kompetansen innen ASK.

Jeg håper at Regjeringen vil jobbe fort for å få den lovendringen som vi trenger, på plass, slik at elever som trenger utvikling i talespråk, tegnspråk, alternativ og supplerende kommunikasjon eller en kombinasjon av disse, sikres likeverdige rettigheter i lovverket.

Det å styrke kompetansen, som jeg tidligere var inne på, er utrolig viktig. Det at Stortinget i dag vedtar at man ber Regjeringen vurdere å opprette ett eller flere kompetansesentre for ASK, er også utrolig viktig.

Jeg er veldig glad for at Stortinget i dag er samlet om de vedtakene vi gjør. Jeg vil også benytte anledningen til å takke forslagsstillerne for det forslaget de har fremmet.

Inger S. Enger (Sp) [12:17:12]: Noen ganger føler en at det blir gjort ekstra viktige vedtak på Stortinget. Denne saken – om ASK – er et godt eksempel på det. Det er

bra at forslaget ble stilt, og det er veldig bra at det blir enstemmig vedtatt.

Det burde naturligvis være slik at alle får nødvendig hjelp for å kunne uttrykke seg. Men opplæringsloven er ikke tydelig nok når det gjelder rettigheter for personer som har behov for alternativ og/eller supplerende kommunikasjon. Mange foreldre og barn får ikke den hjelp de trenger, og variasjonene er store fra kommune til kommune. Personer som benytter ASK, er heller ingen homogen gruppe. Vi finner f.eks. Jonas, 30 år, høgt utdannet, med stormende karriere, som fikk livet endevendt i en dramatisk bilulykke. Og vi finner Per, 9 år, psykisk utviklingshemmet, tidligere utagerende fordi han ikke hadde mulighet til å kommunisere.

Men egentlig skal jeg fortelle historien om Hanne som en illustrasjon på situasjonen for denne gruppen. Hanne er tidligere nevnt i dag, og jeg har fått lov til å fortelle denne historien av mora hennes. Vi er for så vidt en del av den alle sammen.

Hanne fikk en alvorlig fødselsskade. Den gav henne diagnosen en type CP. Hun fikk diagnosen da hun var åtte måneder gammel. Hun gråt nesten hele døgnet det første leveåret. Det var nok fordi hun ikke mestra sin egen kropp. Likevel så familien at hun fulgte med fra tidlig alder. Hun babla, som andre barn gjør, venta på tur og gav familien smil og latter på de rette stedene. Men orda kom aldri. At Hanne hører og ser godt, visste familien, men kroppen hennes får ikke til å gjøre det hun vil. Hanne kan ikke holde i en blyant. Hun kan ikke sitte, hun kan ikke stå og hun kan ikke gå. Munnen er flott å smile med, men hun er ikke i stand til å forme de orda hun ønsker å uttrykke.

For barn som Hanne er det en jungel av ting som skal skje rundt dem. Det er oppfølging med fysioterapeut, lege, hjelpemidler osv. Men fokuset, som det tidligere er blitt nevnt her i dag, var aldri på kommunikasjon. Barnehabiliteringen på sjukehuset nevnte aldri det som et eget tema. De var i hovedsak opptatt av mål og vekt og alle de fysiske utfordringene som følger med skaden hennes. Men hodet til Hanne, hennes intellekt og psyke var ikke tema, ei heller ikke hennes manglende språkutvikling. Og åra gikk.

Mor begynte å bli utålmodig og greide å mase seg til en henvisning på Rikshospitalet da Hanne var tre og et halvt år. Etter noe tid ble hun henvist til kommunikasjonsteamet på Rikshospitalet. Der ble Hanne testa da hun var vel fire år gammel. Men ikke engang der hadde de relevant kompetanse på området ettersom de ikke hadde kunnskap om tekniske hjelpemidler som familien ville trenge videre. Men de kognitive testene viste at Hanne scoret aldersadekvat eller over det. Det er sterkt, tatt i betraktning at hun hadde gått glipp av så mye tidligere i livet sitt.

Etter dette kunne ikke barnehabiliteringen se bort fra det familien hele tida hadde prøvd å vise, at Hanne forstår alt som sies, men at hun ikke får uttrykt noe sjøl. Etter hvert fikk familien kontakt med NAV SIKTE. Det ble det store gjennombruddet – etter mange telefoner til Universitetet i Trondheim for å sjekke om det fantes datamaskiner som kan styres med øynene osv. NAV SIKTE kom til Hannes barnehage da hun var litt over fem år. Dette var se-

riøs og reell kompetanse på høyt nivå, og endelig var det noen som tok Hanne og hennes problemer på alvor.

Hanne begynte på skolen da hun var seks år. Den sommeren fikk familien masse utstyr hjem, men tid til opplæring var det minimalt med. Hjelp til å lage det som skulle inn i datamaskinen, fantes ikke. Men rett før jul i første klasse fikk Hanne sin egen stemme. Da kunne hun sjøl sitte foran datamaskinen og velge symboler og sette lyd til. Det var selvfølgelig en helt fantastisk situasjon for alle. Hun fikk datamaskin hjemme på kjøkkenbordet. Allerede første dagen sa mamma at hun sa: Kom hit mamma – glad i deg. Dette var naturligvis en revolusjon. Hun er kreativ og klok, men Hanne måtte altså fylle seks år før hun fikk en egen stemme.

Denne historien illustrerer hvor tilfeldig det er at noen får hjelpemidler, og hvor ressurskrevende det er for familien å finne fram i en uoversiktlig jungel. Det er derfor svært viktig at vi i dag får dette vedtaket som gjør at alle, uansett om de trenger alternativ og/eller supplerende kommunikasjon, får likeverdige rettigheter i lovverket.

Odd Einar Dørum (V) [12:22:35]: På slutten av min fjerde og siste stortingsperiode må jeg si at det er noen små gygne øyeblikk i det parlamentariske liv, hvor tyngden i menneskelivet der ute slår inn så sterkt at alle blir enige. Det har forutgående talere her beskrevet på en aldeles utmerket måte. Både siste taler og alle de andre, bl.a. representanten Ine Marie Eriksen Søreide, har beskrevet hva alternativ og supplerende kommunikasjon handler om.

Jeg tar bare ordet for å si at det er fint å være i et slikt gyllent øyeblikk, det inntreffer ikke alltid. Når det inntreffer, skal man ta gleden ved det inn over seg. Gleden ved det er for det første alt det som er sagt her om at noen barn der ute, forhåpentligvis, når dette blir gjennomført, får en bedre verden, en bedre hverdag, og at de blir sett og hørt av oss som skal lage lovene. Stridigheter og uenigheter mellom opposisjon og posisjon blir lagt til side – det er nesten som å være i en bibelsk situasjon, hvor løven og lammet gresser ved siden av hverandre. Jeg blir litt inspirert av slike stunder av og til. Men la oss si det på denne måten: Vi er faktisk i et slikt gyllent øyeblikk.

Det er svært hyggelig å gi ros til absolutt alle: til en statsråd som strekker seg, til regjeringspartier som også gjør det, til en saksordfører som gjør jobben, og til alle andre som har vært med på løpet underveis. Det er av og til en liten jubeldag på Stortingets talerstol.

Presidenten: Ja, det er ikkje å forakte.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [12:24:21]: Ja, her er det berre å rose alle saman og seie at det er veldig gledeleg at det er brei einigheit om at barn, unge og vaksne som har behov for særskild opplæring for å utvikle språket sitt og kommunisere, skal ha rett til eit likeverdig opplæringstilbod. For å få til dette er det ein føresetnad at det pedagogiske støtteapparatet fungerer, og at kommunar og fylkeskommunar sikrar dei rettane som personar med særskilde språk- og kommunikasjonsbehov har.

I dag har barn under opplæringspliktig alder med sær-

skilde behov for spesialpedagogisk assistanse etter § 5-7 i opplæringslova rett til slik hjelp. Elevar i grunnskule og vidaregåande skule som ikkje kan få tilfredsstillande utbytte av det ordinære opplæringstilbodet, har etter § 5-1 i opplæringslova rett til spesialundervisning. Vaksne som har særleg behov for opplæring for å kunne utvikle eller halde ved like grunnleggjande ferdigheiter, har etter § 4A-2 i lova rett til slik opplæring.

Det kan variere, det må tilpassast den einskilde kva for tilbod som skal verte gitt, og det vil vere store variasjonar i kva ein kan ha behov for når det gjeld innhaldet i den spesialpedagogiske hjelpa og spesialundervisninga. Personar som har behov for opplæring i grunnleggjande ferdigheiter på område som m.a. språk og kommunikasjon, skal etter reglane om spesialundervisning ha opplæring i å gjere seg forstått og forstå andre.

Representantane Eriksen Søreide, Høie, Gundersen, Sjøli, Thommessen og Dahl har fremma eit privat forslag om å foreslå endringar i opplæringslova. Komiteen har endra forslaget slik at Regjeringa no vert beden om å vurdere ei eventuell endring i opplæringslova.

Så vil eg vise til at Regjeringa har sett ned eit utval som skal vurdere om vi har eit system som sikrar tidleg hjelp til alle barn med særskilde behov, som sjølv sagt alle er merksame på. Utvalet skal vurdere tiltak som kan sikre tidleg innsats og eit likeverdig opplæringstilbod til barn. Det vert leia av Jorid Midtlyng, og dei skal levere innstillinga si innan 1. juli i år. Tilrådingane frå utvalet vil vere eit viktig utgangspunkt for å sjå på om det er behov for endringar i opplæringslova. Oppfølginga av arbeidet til Midtlyng-utvalet vil starte opp straks etter at rapporten frå utvalet er levert. Vurderingar av endringar i opplæringslova vil vere ein viktig og sentral del av dette arbeidet, saman med det som no vert vedteke i Stortinget.

Representantane som har fremma forslaget, har òg foreslått å etablere eit nasjonalt kompetansesenter som skal utvikle, vidareutvikle og formidle kompetanse om alternativ og supplerande kommunikasjon. Òg på dette punktet er komiteen si innstilling endra, og vi vert bedne om å gjennomgå Statped-systemet med sikte på å styrkje kompetansen, og å vurdere å opprette nasjonale kompetansesenter for ASK.

Det er veldig viktig å ha god og oppdatert kompetanse om alternativ og supplerande kommunikasjon for dei som har store kommunikasjonsvanskar som ein konsekvens av heilt eller delvis manglande tale. Personar som treng alternativ og supplerande kommunikasjon, har ofte samansette behov som følgje av vanskar på fleire område.

Det statlege spesialpedagogiske støttesystemet, Statped, skal ha kompetanse på fagområde som ein ikkje kan vente at den einskilde kommunen har. Det er derfor viktig at Statped kan yte tenester som kommunane spør etter, og som kommunane har behov for hjelp til å utvikle.

Eit sentralt tema i Midtlyng-utvalet er ein gjennomgang av oppgåvene og kompetansen til Statped. Det vil på det punktet verte følgt opp, sjølv sagt òg når det gjeld å vurdere ytterlegare behov.

Eg vil berre avslutte med å seie at eg òg er veldig glad

for at ein har oppnådd einigheit om dette punktet. Eg trur det er eit punkt der vi er heilt nøydde til å gjere ein felles jobb. Eg vil prioritere at det som no vert vedteke i Stortinget saman med innstillinga frå Midtlyng-utvalet, vert følgt opp på ein seriøs og skikkeleg måte – at vi faktisk går inn i sakene og gjer det som er nødvendig, både på kompetansesida og lovsida, for å sikre rettar og kompetanse til alle på det området i framtida.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 4.

(Votering, sjå side 3165)

Sak nr. 5 [12:28:35]

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Jon Jæger Gåsvatn og Åse Michaelsen om å gjøre regelverket mer fleksibelt for å sikre alle elever rett til tilpasset opplæring (Innst. S. nr. 238 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:75 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske frå kyrkje, utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten gjere framlegg om at taletida blir avgrensa til 5 minutt til kvar gruppe og 5 minutt til statsråden.

Vidare vil presidenten gjere framlegg om at det blir gitt høve til replikkordskifte på inntil fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa innanfor den fordelte taletida.

Vidare gjer presidenten framlegg om at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Torfinn Opheim (A) [12:29:39] (ordfører for saken): Representantforslaget er delt inn i tre enkeltforslag. Forslagsstillerne fra Fremskrittspartiet står alene om to av forslagene, mens opposisjonspartiene er samlet om det første. Forslagene samlet sett dreier seg om tilpasset opplæring i skolen, tilpassing for elever som er mer praktisk enn teoretisk anlagt, tilpassing for elever på høyt faglig nivå, og at overgangen mellom grunnskole og videregående skole skal være sømløs.

La meg først knytte noen ord til begrepet «tilpasset opplæring». Fra 1. august i fjor ble følgende ført inn i opplæringsloven som § 1-3:

«Opplæringa skal tilpassast evnene og føresetnadene hjå den enkelte eleven, lærlingen og lærekandidaten.»

Denne presiseringen i loven hadde bred støtte da den ble signalisert i St.meld. nr. 16 for 2006–2007.

Vi lærer hele tiden. Noen lærer fort, mens andre trenger mer tid. Alle elever er likeverdige, selv om de er forskjellige. Alle kan ikke lære like mye. Alle kan ikke nå de samme mål. Men alle kan lære, og alle kan nå sine mål. Tilpassing for den enkelte står ikke i motsetning til læring i fellesskapet. Selv om elever har ulike måter å lære

på – ulike læringsstiler – er det en del av opplæringen å lære ulike læringsstrategier.

Vi må ikke miste det lærende fellesskapet av syne i vårt strev etter måter å oppnå tilpasset undervisning på. Jo bedre den generelle undervisningen er, jo mindre vil det være behov for spesielle opplegg. Lærere som behersker og bruker flere undervisningsmetoder, har som regel elever som oppnår bedre resultater. Variasjon er bra. Slik er det heldigvis i skolen i dag, nemlig et relativt bredt repertoar av undervisnings- og læringsaktiviteter.

Hele komiteen understreker at det er viktig at alle elever møter høye forventninger i skolen, og at dette selvsagt også gjelder de elevene som presterer best faglig.

Hele komiteen viser til at det er lagt til rette for at elever i ungdomsskolen skal kunne ta fag i videregående opplæring dersom skoleeier stiller seg positiv til dette. Men som kjent er det to forvaltningsnivå med forskjellige eiere, og det er viktig at disse nivåene evner å legge forholdene til rette slik at elevene får de utfordringer som er nødvendige.

En samlet komité er veldig klar på betydningen av at tilpasset opplæring er et gjennomgående prinsipp i hele grunnopplæringen. Alle elever skal i arbeidet med fagene møte realistiske utfordringer og krav de kan strekke seg etter, og som de kan mestre på egen hånd eller sammen med andre. Komiteen understreker betydningen av at elevene kan møte en variert opplæring med hensyn til arbeidsoppgaver, lærestoff, arbeidsmåter, læremidler – variasjon i organisering av og intensitet i opplæringen.

Regjeringen har varslet en stortingsmelding om kompetansebehovene i framtiden som vil behandle noen av de utfordringene som forslagsstillerne tar opp. Videre vil det såkalte Midtlyng-utvalget komme med sin innstilling i sommer og drøfte adgangen til å gjøre avvik fra ordinære løp i skolen. Det kan kanskje være lurt å avvente disse dokumentene før en konkluderer bastant.

Anders Anundsen (FrP) [12:33:21]: La meg først få takke saksordføreren for jobben, selv om jeg hadde håpet at vi i dag kunne ha hatt to saker med et enstemmig storting. Dette er et viktig spørsmål for veldig mange elever, og som jeg vil komme tilbake til, statsråden har jo selv meddelt at han egentlig er enig i det som er forslagenes intensjon.

For å løse utfordringene i norsk skole er tilpasset opplæring et helt avgjørende virkemiddel. Tilpasset opplæring skal egentlig være en reell rett etter Kunnskapsløftet, men det viser seg at rammene for dette innenfor Kunnskapsløftet kan være for snevre. I mange enkeltsaker som vi har fått presentert i mediene den siste tiden, viser det seg at fleksibiliteten er utilstrekkelig. Det er derfor nødvendig å gjennomføre konkrete tiltak for å bedre situasjonen. Elever som er mer praktisk enn teoretisk anlagt, sliter ofte i grunnskolen fordi opplæringen i det alt vesentlige naturlig nok er teori. Derfor fremmer Fremskrittspartiet forslag om at en ved lovendring skal sikre muligheten for å åpne for ulike praksisordninger også i grunnskolen. Vi er glad for at en samlet opposisjon står sammen om dette forslaget.

I media har vi sett en rekke eksempler på elever som ikke får tilpasset opplæring – ikke bare de elevene som

faglig henger litt etter sine klassekamerater, men også de elevene som det sies er for flinke. Det skal dreie seg om omtrent 5 pst. av elevene som trenger tilpasset opplæring spesielt, fordi de er flinkere enn de øvrige elevene.

Kunnskapsløftet skulle endre norsk skole fra å være en gjennomsnittsbasert skole hvor alle skulle lære akkurat det samme uavhengig av eget faglig nivå, til en skole hvor man skulle løfte alles faglige nivå uavhengig av utgangspunkt. Men nå ser vi at f.eks. elever i barneskolen som er utrolig dyktige i matematikk, og som antakelig ville ha slått meg ned i støvlene, ikke får lov til å ta fag utenfor grunnskolen. En elev som er kjempegod i matematikk, går i 6. eller 7. klasse, kan i dagens system ikke ta matematikk på videregående nivå uten samtidig å miste retten til fortsatt matematikkopplæring i grunnskolen. Dette er en mangelfull fleksibilitet som gjør at elevens stilling i utdanningssystemet blir svekket, og det bør endres.

Den innstillingen som ligger til behandling nå, ble avgitt 14. mai. Fire dager etter stråler kunnskapsministeren fra forsiden på Aftenposten og lover å gi eliten et skoletilbud – egentlig helt i samsvar med det som er Fremskrittspartiets forslag i denne saken. Da er det underlig at ikke statsråden bad stortingskameratene sine om å støtte de forslagene, fire dager før Aftenpostens oppslag. Jeg tar det derfor mer eller mindre som en selvfølge at regjeringspartiene i dag vil stemme for Fremskrittspartiets forslag i salen. Hvis ikke vil Stortinget allerede ha nedstemt forslaget som statsråden har lovet at han skal støtte.

I Aftenposten 18. mai står det også om en jente som går i 1. klasse. Hun kjeder seg på skolen fordi hun var ferdig med matteboken allerede da hun var seks år. Nå er hun altså blitt syv. Jenta sier:

«Jeg likte det så godt, men det er kjedelig at jeg ble så fort ferdig».

En seksåring som vil suge til seg mer kunnskap, opplever altså at skolen ikke klarer å fylle forventningene hennes. Da hjelper det lite med en ny stortingsmelding – etter fire år med SV-vakt i Kunnskapsdepartementet. Jeg kan selvfølgelig ta den litt overbærende tonen, ønske statsråden velkommen etter og si at det er fint at SV, til og med, erkjenner at man må legge til rette for de flinke elevene på en bedre måte. Men det er for alvorlig til å la det ligge. Det er en viktig forskjell på Fremskrittspartiet og statsråden. Vi handler, mens Solhjell prater. Statsråden sier f.eks. i Aftenposten 18. mai:

«Dette er et ganske stort problem i norsk skole. Når jeg tar dette opp i foredrag, opplever jeg at mange synes det er godt at noen endelig snakker åpent om temaet».

Det er på tide å slutte å snakke; vi må ta frem hammen og begynne å handle. Det har statsråden anledning til å gjøre i dag. Hvis forslagene til Fremskrittspartiet blir vedtatt i dag, kan statsråden allerede i morgen igangsette det arbeidet han i Aftenposten sier at han brenner for. Hvis vi skal vente på stortingsmeldingen som statsråden har varslet i juni, vil ikke statsråden kunne sette i gang dette arbeidet før langt ut i november. Og med respekt å melde, da håper jeg vi har en ny statsråd i Kunnskapsdepartementet.

Elevene må altså gå et nytt skoleår i møte – uten at Solhjell kan oppfylle sine løfter. Elevene må fortsatt slide

for sin rett til tilpasset opplæring. Det går ikke an! Det er ikke handlekraft, det er handlingslammelse.

Til slutt vil jeg ta opp de forslagene Fremskrittspartiet står alene eller sammen med andre om.

Presidenten: Representanten Anders Anundsen har teke opp dei forslaga han refererte til.

Gunnar Gundersen (H) [12:38:38]: Tilpasset opplæring er et gjennomgående prinsipp i hele grunnopplæringen, som saksordføreren sa. Alle elever er forskjellige, har forskjellige interesser, ambisjoner og forutsetninger og må få en opplæring tilpasset dette. Kunnskapsløftet som ble innført under den forrige regjeringen, har innebygget en rekke muligheter som skal gjøre reell tilpasset opplæring mulig. Jeg trodde derfor at dette representantforslaget i stor grad var å slå inn åpne dører, og at problemet har vært for dårlig oppfølging under dagens regjering.

Men så kom Aftenposten 19. mai – som også foregående taler omtalte – med et utspill fra kunnskapsministeren, der overskriften var «Lov å være flink». Høyre hadde hatt landsmøte, og statsråden hadde plutselig et veldig behov for å markere noen ambisjoner på vegne av skolen. Dette er nye toner fra statsråden, men også dette er vel innholdsløs retorikk. Tilpasset opplæring fordrer jo at skolen både har forventninger til den enkelte elev og stiller krav som gjør at den enkelte må strekke seg litt for å nå dem. Statsrådets fokus var på at de flinkeste var forsømt, og at det var tabu å snakke om at skolen hadde neglisjert de flinkeste. Vel, det sier oss i tilfelle mye om de interne diskusjonene i den rød-grønne regjeringen. Tabuene må ha vært å finne der, og en kan få sterke mistanker om at statsråden ikke har kjent innholdet i den skolereformen han nå har hatt ansvaret for å gjennomføre i fire år, nemlig Kunnskapsløftet.

Lokal frihet og økt fleksibilitet i fag- og timefordeling, økt timetall på barnetrinnet, programfag til valg på ungdomstrinnet og muligheter for ungdomsskoleelever til å velge opplæring i fag fra videregående opplæring samt ny struktur i videregående opplæring er innført med Kunnskapsløftet. Det er derfor sjokkerende at statsråden kan presentere de mulighetene dette åpner for, som en nyhet etter å ha forvaltet reformen i fire år. Det har altså kostet norsk skole fire år med tabubearbeiding i SV, og hos de rød-grønne, før statsråden kom så langt at han var rede til å lese hva Kunnskapsløftet har som mål og virkemidler. Da ville han raskt ha funnet ut at det ikke trengs en ny stortingsmelding for også å fokusere på de flinke elevene. De overordnede grepene ble tatt i Kunnskapsløftet, vi trenger bare en statsråd som følger det opp.

Norsk skole vil utmerket godt klare å holde to tanker i hodet samtidig. Alle elever skal gis muligheter. Norsk skole må evne å løfte de svake samtidig som man også gir utviklingsmuligheter til elever som har spesielle interesser, er faglig sterke eller har et utpreget talent. Den kanskje største utfordringen er å gi elever med praktisk, yrkesfaglig rettet interesse gode tilbud. Frafallstallene på mange yrkesfaglige linjer illustrerer det. Det har vært noen saker i media i det siste – som også foregående taler var inne

på – som viser at statsråden også har et byråkrati som sliter med å oppfatte at skolen er til for å utvikle den enkelte, ikke for å skape en enhet av oss alle. De nødvendige endringsprosessene tar ikke mindre tid ved at statsråden tilsynelatende er en av de siste som har fått med seg hva endringene i Kunnskapsløftet innebærer på dette området.

Høyre er medforslagsstiller til forslag nr. 1 og vil støtte forslagene nr. 2 og 3 under avstemningen. Vi ser det slik at dette har Stortinget allerede vedtatt i forbindelse med Kunnskapsløftet. Det viktigste for Høyre er å utnytte mulighetene som ligger i Kunnskapsløftet. Da trenger vi en regjering og en statsråd som kjenner reformen, og som har trykk og fokus på å drive reell tilpasset opplæring. Det er nok av eksempler som har vist at det har vi ikke i dag.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [12:42:52]: Her var det veldig mange store og sterke ord frå Stortingets talarstol.

For å begynne med konklusjonen: Eg trur at forslaga som er lagde fram her, ikkje er formålstenlege, og at dei i all hovudsak allereie i dag er varetekne i det lovverket vi har, og i det arbeidet vi forsøker å gjere. Men som fleire representantar har vore inne på, og som det tidlegare har vore uttrykt, er det langt igjen før ein i verkelegheita kan klare å setje dette ut i livet på viktige felt.

Lat meg kort kommentere: Det overordna spørsmålet er at ein i skulen skal forsøkje å gi ei likeverdig opplæring med høge ambisjonar og store forventningar til kvar enkelt elev. Det skal skje innan ei fellesskapsramme samtidig som ein skal sjå dei ulikskapane, dei talenta, dei forskjellige evna og interessene som elevane har. Det er ei stor og krevjande utfordring for den enkelte skulen og for den enkelte læraren å setje dette ut i livet.

Desse forslaga dreier seg om tre punkt. Det eine er eit veldig viktig punkt, nemleg at ein skal verdsetje både teori og praksis i skulen, og at elevar med ulike interesser skal få brukt sine talent.

Lat meg likevel knytte ein kort kommentar til bruken av omgrepa «praktisk anlagt» og «teoretisk anlagt», som vert brukte i forslaget og av representanten Anundsen. Eg trur dei fleste kan vere einige i at vi har ulike anlegg som menneske, og ikkje minst at vi etter kvart utviklar ulike interesser. Men å seie at nokre av oss er «teoretisk anlagt» eller «praktisk anlagt» trur eg er uttrykk som eg ville vere litt forsiktig med. Dei fleste av oss bruker nok lett omgrepa «praksis» og «teori» litt rotete, om kvarandre. Når eg seier det – ikkje minst i skulesamanheng – er det òg fordi ein ofte snakkar om praktiske og teoretiske anlegg, eller praktiske og teoretiske fag. Men dei såkalla teoretiske faga, som matematikk eller norsk, inneheld nokre av dei mest grunnleggjande praktiske eigenskapane som ein treng å ha med seg her i livet. Å lese er ein heilt grunnleggjande praktisk eigenskap. Dersom ein skal verte ein dyktig elektrikar eller rørleggjar, er det ganske mykje kompleks yrkest teori ein må ha god oversikt over. Så eg trur at det lett kan verte for enkelt å snakke om det, eg trur at hovudsporet må vere ei praksisretting av undervisning og opplæring og tilbod i mange ulike fag, og at alle elevane har bruk for at det både er ei praktisk og ei teoretisk side ved opplæringa som kjem godt til uttrykk.

Så har vi altså allereie ei opning for at det går an å ta fag frå nivået over i nokre av dei gjennomgåande faga. Som eg har varsla, er vi allereie i gang med arbeidet med å utvide det til å gjelde alle fag, og vi jobbar systematisk med det som kanskje er hovudproblemet i dag, nemleg at den ordninga ikkje er teken i bruk i særleg stor grad rundt omkring i Noreg. Ein del av dei større byane gjer det, men på veldig mange vidaregåande skular og ungdomsskular i Noreg er det ikkje godt nok kjent at vi har slike ordningar, og vi har ikkje fått samarbeidet til å fungere godt nok. Jeg trur kanskje òg at det er det representanten Anundsen siktar til her, når han seier at ein må seie frå seg retten til opplæring for å følgje undervisning på høgare nivå. Det stemmer ikkje. Men det er mogleg han siktar til at dersom ein skal ta ein avsluttande eksamen på grunnskulenivå, så må ein gjere det. Det heng saman med at eksamen er ein avsluttande prøve, ein prøve ein ikkje kan ta gjentekne gonger. Det er viktig å ha med seg at ein seier frå seg denne retten, men at ein kan krevje å få han tilbake og fortsetje opplæringa seinare på det same nivået. Dette dreier seg ikkje om at ein ikkje kan få tilpassa opplæring på ein annan skule eller på eit anna nivå – det har ein krav på – men det dreier seg om gjennomføringa av eksamen. Eg antek at det er det representanten siktar til i forslag nr. 2.

For å summere opp: Dette er viktige problemstillingar som etter mi oppfatning i stor grad er tekne vare på i lovverket. Vi jobbar med forbetringar og justeringar når det gjeld dette, men den store utfordringa er å setje dette ut i livet og få det gjennomført i praksis. Der kjem det fleire tiltak i kompetansemeldinga. Mykje er gjennomført på desse punkta berre i løpet av det siste året. I sjølve Kunnskapslyftet har ein òg fokus på denne problemstillinga, både at sterke elevar skal få større utfordringar og at dei som treng meir hjelp, skal få det, slik at alle kan utnytte sine talent.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Anders Anundsen (FrP) [12:48:11]: Hvis den største utfordringen har vært å sette ting ut i praksis, er det jo underlig at statsråden har ventet fire år med en melding om hvordan man skal sikre og sette tilpasset opplæring ut i praksis. Jeg synes det med respekt å melde er litt slapt. Derfor er det nok andre ting også som bidrar til sperrene. Statsråden har selv i Aftenposten sagt at det er nødvendig med regelendringer for å sikre et enda bedre tilrettelagt opplegg for de flinkeste elevene.

Derfor er jeg litt overrasket over at statsråden nå sier at dette ikke er formålstjenlige forslag. Et av hovedproblemene er nemlig at vi ikke har en sømløs overgang mellom forvaltningsnivå, kommune og fylke. Det ene forslaget bør statsrådets partier støtte i Stortinget, for det er helt avgjørende og et absolutt formålstjenlig forslag i forhold til det statsråden har sagt.

Hvorfor vil ikke statsråden nå starte disse prosessene gjennom å få Stortingets aksept og press på disse sakene i dag, slik at statsråden kan begynne å jobbe i morgen? Hvorfor insisterer statsråden på å vente til november?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [12:49:14]: Alvorleg talt – vi har lagt fram både meldingar, lovforslag og løyvingar for å sikre tilpassa opplæring gjennom Kunnskapslyftet no i årevis. Så har representanten Anundsen funne ut at det eigentleg berre er ei stortingsmelding som kjem om nokre veker, dette dreier seg om. Den stortingsmeldinga dreier seg om korleis vi skal sikre å samle kompetansebehova for samfunnet på ulike utdanningsnivå. Meldinga har eit tema som gjeld her òg, nemleg at vi skal utvide retten til å ta fag frå nivåa over, og fleire andre punkt, bl.a. når det gjeld fråfall i vidaregåande skule. Men hovudperspektivet her ligg i Kunnskapslyftet. Det har vi jobba med i tre og eit halvt år, og det vert jamleg gjort framskritt. Mange av desse tinga vert gjorde i dag.

Så til spørsmålet om «sømløs overgang». Med mindre representanten siktar til at han ønskjer å flytte på nivåa slik at grunnskule og vidaregåande skule er på det same forvaltningsnivået, oppfattar eg igjen det som eit spørsmål om å få til eit systematisk og godt samarbeid – og dermed noko som det allereie vert jobba med i Noreg i dag.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [12:50:27]: Det har i årevis vært slik at SV ikke har hatt noen som helst tradisjon for å ta hensyn til de elevene som trenger tilpasset opplæring, enten det har vært de elevene som trenger ekstra utfordringer, eller de elevene som trenger ekstra hjelp. Tvert imot var det slik at VG faktisk for nøyaktig to år siden i dag hadde et oppslag med daværende kunnskapsminister Øystein Djupedal, som innrømmer at SV har vært for lite opptatt av kunnskap i skolen, innrømmer at partiet har valgt feil, og gir seg sjøl strykkarakter fordi SV ikke har lagt nok vekt på kunnskap i skolen.

Det er jo vanskelig å være uenig med den tidligere kunnskapsministeren, men det er altså slik i dag at gjennom Kunnskapslyftet har man f.eks. 270 elever i Oslo-skolen som tar fag på høyere nivå, fordi det var noe Stortinget vedtok for fire år siden.

Da er spørsmålet mitt egentlig todelt: Hva er det som skiller det statsråden nå snakker om skal skje i den kommende stortingsmeldingen fra det som allerede er vedtatt? Og hvorfor har ikke statsråden gjort noe i de fire åra han har sittet med regjeringsmakt for å gjøre det til en realitet for flere det vi vedtok i forbindelse med Kunnskapslyftet?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [12:51:35]: Det er jo det vi har gjort! Fordi vi har innført dette skjer det i dag i Tromsø, Trondheim, Oslo og andre byar. Men så opnar vi for at det skal kunne skje i alle fag, på ein enkel måte, frå ungdomsskule til vidaregåande. Det er det ikkje opna for tidlegare, og det er ikkje vedteke i Stortinget. Det vil vere viktig for mange av dei andre faga, ikkje berre for dei gjennomgåande faga.

I mange år har SVs slagord vore «ulike mennesker – like muligheter», og kjernen i vår utdanningspolitikk har vore at vi skal sjå kvart enkelt menneske. Dei som treng meir hjelp, skal få meir hjelp. Dei som treng ekstra utfordringar, skal få meir av det. Men det som har vore forskjellen mellom Høgre og SV, er at Høgre ser for seg at ein skal plassere dei som er flinke, i egne grupper, og dei

som er svake, i andre grupper, at det skal vere egne skular for dei som har enkelte talent, og at ein i større grad skal opne for privatisering for enkelte elevgrupper framfor at alle skal vere i den offentlege fellesskulen. Det er altså eit heilt ulikt syn på kor viktig fellesskapet er i botnen. Vi ser individet innanfor ramma av fellesskulen – ikkje skular for ulike elevgrupper.

Åse Michaelsen (FrP) [12:52:46]: Jeg ønsker å løfte blikket litt, for når alt kommer til alt er det hva som skjer der ute i kommunene det kommer an på. Uansett hvor mange paragrafer vi måtte vedta, hva vi diskuterer her av gode forslag, og hvilke partier som slutter seg til, er det hva som skjer ute i kommunene, som er viktig. I dag er det sånn at tilpasset opplæring veldig ofte strander på dårlig økonomi. Det brukes assistenter, i skolehverdagen hjelper ofte de flinke elevene de andre elevene i klassen, og selv får de ikke utfordringer. Det vi faktisk sliter mest med, er å få dette på plass, få dette ut til kommunene, slik at en virkelig kan få gjennomført det vi nå måtte vedta, uansett hvilket ståsted det enkelte partiet har.

Så mitt spørsmål er: Hvordan vil statsråden sikre at dette blir gjennomført? Er det sånn at han vil ha en grei, liten prat med Finansdepartementet innimellom? Vil han være tydelig i forhold til lokaldemokratiet når det gjelder prioritering av pengebruk, eller vil han kanskje vurdere en form for øremerking for å få til en tilpasset opplæring?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [12:53:47]: Det viktigste er å sikre ein like god vekst i kommuneøkonomien som i dei siste åra. Det har vore eit kraftig lyft for den enkelte kommunen som har gjort at dei har kunna prioritere eldreomsorg, kommunale helsetilbod, skule og barnehage, og som m.a. har ført til ein vekst når det gjeld lærarar, med 4 000 nye lærarar i den norske skulen. Det har vore viktig, men vi må likevel ha endå større ambisjonar om å få ein vekst i ressursane til skulen i åra som kjem. Det må skje innanfor dei økonomiske rammene til kommunane og fylkeskommunane, men det er òg viktig å sjå på andre grep for å få det til, få ei endå tettare oppfølging av det.

Gunnar Gundersen (H) [12:54:46]: Saksordføreren var så vidt inne på det, og vi har jo en betydelig utfordring i skolen ved at vi har forskjellige forvaltningsnivåer som har ansvaret for videregående skole og grunnttrinnet. Fremskrittspartiet og Høyre har laget en liten merknad om at her burde man åpne opp for at flere kommuner kan få lov til å drive videregående skole. Det har vi også foreslått gjentatte ganger.

Vil statsråden ta inn over seg den utfordringen det er å skape gode overganger mellom de to nivåene – jeg har selv sett det i praksis ute at det ikke er kontakt mellom videregående nivå og ungdomsskolenivå – å gjøre overgangen enklere for å få muligheten til å ta fag på videregående nivå for ungdomsskoleelever? Vil statsråden åpne opp for at flere kommuner kan få lov til å drive videregående skole?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [12:55:42]: Eg trur ikkje det er eit strukturspørsmål, kva forvaltningsnivå oppgåvene ligg på, som er nøkkelløysinga verken for å sørgje for betre tilpassa opplæring eller for å kjempe mot fråfallet på ein betre måte. Heilt uavhengig av det trur eg ein må få ulike kulturar på dei ulike skulenivåa til å samarbeide betre, ulike fysiske lokalitetar, og ein vil uansett trenge eit tettare samarbeid på leiings- og skulenivå. Så eg har meir tru på å stille klare krav om oversending av informasjon, å gjere det vi innfører for første gong no i haust, nemleg kartleggingsprøve første året på vidaregåande, å sørgje for at fråvær vert ført på vitnemålet, som vi gjer på ungdomstrinnet, og at rådgjevinga er god både på ungdomstrinnet og på vidaregåande. Eg trur det er dei sentrale tiltaka når det gjeld fråfall, i tillegg til moglegheita for å velje fag frå nivået over, som no då etter kvart vil gjelde for alle fag.

Odd Einar Dørum (V) [12:56:44]: Det var statsrådens svar til representanten Ine Marie Eriksen Søreide som fikk meg til å ta ordet, for plutselig ble Kunnskapsløftet lik Høyre – i denne sammenheng lik Venstre og Kristelig Folkeparti også – som i motsetning til SV var imot den offentlige fellesskolen, osv. Dette ble en litt spesiell retorikk for meg, fordi hele Kunnskapsløftet bygger på at vi har en offentlig fellesskole hvor man vil at alle elever skal bli sett – de skal bli sett av gode lærere, de skal få en tilpasset opplæring. Og det er jo snarere slik da at selve forskjellen her ligger i viljen til å satse på dette, og da synes jeg ikke vi skal ha den typen beskrivelser. Det er jo heller slik at statsråd Solhjell ved slutten av denne stortingsperioden har gravlagt omtrent enhver bit av SVs skoleprogram i 2005, for det er jo faktisk helt annerledes. Og siden jeg av og til siterer det bibelske, er det alltid større glede over den ene som vender om i tide og tar kunnskapsløpet fullt ut, enn den som aldri gjør det. Og statsråden tar det nå helt ut.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [12:57:59]: Viss vi skal bruke omgrepet «spesiell retorikk» om noko, synest eg kanskje «har gravlagt» heile programmet kanskje vil kvalifisere til den kategorien. Det same gjer representanten Eriksen Søreides påstand her om at SV aldri har vore oppteke av verken dei svake elevane eller dei sterke elevane. Den påstanden fekk meg til å gå litt igjennom det eg trur er biletet, nemleg at i Kunnskapslyftet er det brei einigheit om dei ambisjonane som ligg der. Der det derimot ei klar usemje mellom høgresida og venstresida – der Venstre er i ein mellomposisjon, men etter kvart ganske tett opp til Høgre, for å seie det sånn – er jo i spørsmålet om korleis vi skal sikre tilpassa opplæring. Eg trur sterkt på – og når det gjeld læringsutbytte, viser òg forskning at det er riktig – at det i sterk grad må skje innan ei felles ramme, ikkje ved t.d. å setje elevar i ulike klasser/grupper basert på nivå, eller å setje dei på ulike skular. Eg trur òg at ei omfattande privatisering av skulen kan vere ein del av det biletet.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [12:59:25]: Jeg hadde i utgangspunktet ikke noe ønske om å forlenge denne debatten, men jeg synes faktisk man må kunne forvente et minstemål av redelighet og etterrettelighet når statsråden står på talerstolen. Jeg har av og til lurt på hvor han tar det fra når han kommer med utfall mot Høyre og andre partier som står bak Kunnskapsløftet, f.eks. Det er jo sånn at ønsket om å styrke den offentlige skolen der 97–98 pst. av alle norske barn går, er det som er hele grunntanken, hele kjernen i det at den forrige regjeringa utarbeidet, la fram og fikk vedtatt Kunnskapsløftet i Stortinget. Det var jo et ønske om å styrke opplæringa både for de elevene som trenger ekstra oppfølging, og for de elevene som ligger langt foran de andre. Det var hele kjernen i Kunnskapsløftet. Det var grunnen til at Kunnskapsløftet åpnet for, som Stortinget vedtok, at man kan få lov til å ta fag på et høyere nivå enn der man går, fordi vi visste at det kom til å stimulere til at mange av dem som har evner og talenter i spesielle fag, kunne få lov til å forfølge de evnene og talentene.

Da blir det veldig rart når statsråden står her og påstår at dette for det første ikke er en politikk som de partiene som satt i den forrige regjeringen, fører, og for det andre prøver å påstå at vi fører en annen politikk enn vi i realiteten gjør. Det blir veldig rart å høre en statsråd som, fordi han skjønner han har en dårlig sak, prøver å angripe Høyre for en politikk vi ikke har, f.eks. at vi skulle være opptatt av å dele elevene inn i «ulike klasser/grupper basert på nivå,» og at vi stort sett bare vil ha spesialskoler. Dette er helt meningsløst!

Det Høyre har vedtatt på sitt landsmøte, er at vi ønsker at retten til tilpasset opplæring, som alle elever har etter opplæringsloven, skal være reell helt fra starten av skoleløpet. Det betyr at man må være fleksibel. Enkelte skoler opptrer allerede i dag slik at de f.eks. har noen timer i løpet av en uke eller en måned hvor de deler klassen i to, med to lærere, i enkelte timer. Klassen er et fellesskap, og klassen er en tilhørighet. Det er nettopp hele poenget, at man må prøve å være fleksibel og gi lærerne muligheter til å gi tilpasset opplæring. Det er ikke så enkelt å stå som én lærer foran 28 elever og skulle gi 28 forskjellige tilpassede opplæringer. Av og til må man være fleksibel. Det er noe helt annet enn det statsråden prøver å klistre på oss, nemlig at vi vil ha egne klasser, spesialskoler og A-, B- og C-gruppeinndeling etter elevenes nivå. Det er ikke realiteten. Det vet statsråden veldig godt. Da synes jeg han skal slutte å argumentere mot et skremmebilde han sjøl lager.

Lena Jensen (SV) [13:02:18]: Det er ingen ting som er så inspirerende og gøy som å møte små barn, fordi små barn er inspirerte. De er lærevillige og læretørste. De ønsker å være med, de ønsker å være deltakere. Prinsippet om tilpasset opplæring i skolen er lovfestet. Alle barn ønsker å lære, og alle barn skal møte høye forventninger ut fra sitt nivå på skolen.

Et av de viktige grepene som denne regjeringen har tatt for å få det til, er nettopp å få inn flere lærere i skolen – 4 000 flere lærere. Vi er ikke fornøyd med det, vi

ønsker å gå videre med det. Tidlig innsats kommer om noen dager til å bli lovfestet i Stortinget, der alle ungene i 1.–4. klasse skal få mer opplæring i både å lese og skrive og i tallforståelse. Det betyr enda flere lærere. Det er viktig å satse på og øke lærertettheten i skolen.

Bare for å minne opposisjonen om det: I forrige periode gikk antallet lærere ned og ikke opp. Pilen er snudd med denne regjeringen, og vi akter å fortsette med jobben.

Det er også viktig at vi har styrket rådgivningstjenesten i skolen. At man kan få god rådgivning om hva man ønsker å fortsette med, og hva man har et stort talent for, er utrolig viktig.

Så til utdanningsvalg. Det er inspirerende å møte ungdommer som skal velge, at man kan få lov til å prøve smakebiter av arbeidslivet, få prøve seg praktisk.

Denne regjeringen har hele denne perioden fra dag én vært opptatt av kvalitet og innhold i skolen. Det har vi vist gjennom økte bevilgninger. Vi har vist det gjennom endringsforslag. Vi har vist det gjennom å satse på kvalitet i opplæringen. Den aller største utfordringen vi har, er frafallet i videregående skole. En tredjedel av elevene våre faller fra. En del av elevene mister underveis den lærelysten de hadde da de startet i grunnskolen. Dette gjør vi mye med. Dette er den mest alvorlige jobben vi gjør hver eneste dag.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 5.

(Votering, sjå side 3165)

Etter at det var ringt til votering, sa

presidenten: Stortinget går da til votering i sakene nr. 2–5.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten har Presidentskapets medlem Carl I. Hagen sett fram eit forslag. Forslaget lyder:

«Stortinget finner ikke å ville reise innvendinger mot at stortingsgruppene kan gjøre bruk av gruppestøtten til å dekke utgifter til lovlig politisk annonsering. Stortinget vil imidlertid ikke ta hensyn til denne type utgifter når størrelsen på gruppestøtten blir behandlet og vedtatt.»

Det blir votert alternativt mellom dette forslaget og tilrådinga frå Presidentskapet.

Presidentskapet hadde tilrådd:

I

I retningslinjer for bruk av tilskudd fra Stortinget til stortingsgrupper og uavhengige representanter, vedtatt av Stortinget 9. oktober 2006, gjøres følgende endringer:

§ 1 nytt tredje ledd skal lyde:

Gruppetilskuddet skal ikke brukes til kjøp av politisk reklame for partier eller stortingsgrupper i media. Med politisk reklame menes annonser, kommersielle kampan-

jer og markedsføring av politiske standpunkter, verdier og budskap. Med medier menes alle former for medier, for eksempel aviser, radio, fjernsyn, nett, kino og boards. Gruppetilskuddet kan dog brukes til kjøp av stillingsannonser og lignende.

§ 1 nåværende tredje og fjerde ledd blir nye fjerde og femte ledd.

II

Vedtakene under I trer i kraft straks.

Voteringstavlene viste at ved alternativ votering røysta 81 for tilrådinga frå Presidentskapet og 26 for forslaget frå Presidentskapets medlem Carl I. Hagen. (Voteringsutskrift kl. 13.15.09)

Jan Sahl (KrF) (fra salen): President! Jeg stemte feil.

Presidenten: Då tek vi ei ny votering.

Votering:

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå Presidentskapet og forslaget frå Presidentskapets medlem Carl I. Hagen vart tilrådinga vedteken med 85 mot 24 røyster. (Voteringsutskrift kl. 13.15.43)

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten er det sett fram elleve forslag. Det er

- forslaga nr. 1–4, frå Presidentskapets medlem Carl I. Hagen på vegner av Inge Lønning, Ola T. Lånke og seg sjølv
- forslag nr. 5, frå Presidentskapets medlem Carl I. Hagen på vegner av Inge Lønning og seg sjølv
- forslag nr. 6, frå Presidentskapets medlem Carl I. Hagen på vegner av Ola T. Lånke og seg sjølv
- forslaga 7, 8 og 10, frå Presidentskapets medlem Carl I. Hagen
- forslaga nr. 11 og 12, frå Presidentskapets medlem Inge Lønning

Presidenten gjer merksam på at forslag nr. 9, frå Presidentskapets medlem Carl I. Hagen, ikkje er teke opp då dette er dekt av forslag nr. 5.

Det blir votert over forslaga nr. 7, 8 og 10, frå Presidentskapets medlem Carl I. Hagen.

Forslag nr. 7 lyder:

«§ 14 a første ledd første punktum skal lyde:

Ved beslutning som krever tilslutning fra minst en tredjedel av forsamlingen, kan Stortinget nedsette en granskingskommisjon til å klarlegge eller vurdere et tidligere faktisk begivenhetsforløp.»

Forslag nr. 8 lyder:

«§ 20 nytt fjerde ledd skal lyde:

En innstilling kan tidligst avgis tre uker etter at saken ble sendt til komiteen, dersom minst en tredjedel av komitémedlemmene krever det ved beslutning i komitémøte.

Nåværende fjerde, femte og sjette ledd blir nye femte, sjette og syvende ledd.»

Forslag nr. 10 lyder:

«§ 33 annet ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Presidentskapet skal innkalle Stortinget til møte når stortingsrepresentanter eller stortingsgrupper som til sammen utgjør minst en tredjedel av representantene, krever det skriftlig og angir dagsorden for møtet.»

Votering:

Forslaga frå Presidentskapets medlem Carl I. Hagen vart med 83 mot 24 røyster ikkje vedtekne. (Voteringsutskrift kl. 13.16.57)

Presidenten: Det blir votert over forslaga nr. 11 og 12, frå Presidentskapets medlem Inge Lønning.

Forslag nr. 11 lyder:

«§ 20 nytt fjerde ledd skal lyde:

Et vedtak om tidspunkt for å avgi innstilling, herunder om frist for avgivelse, som innebærer at innstilling skal avgis mindre enn en uke etter at saken ble sendt til komiteen, kan bringes inn for Presidentskapet til avgjørelse av et mindretall på minst en tredjedel av komitémedlemmene, ved beslutning i samme møte.

Nåværende fjerde, femte og sjette ledd blir nye femte, sjette og syvende ledd.»

Forslag nr. 12, lyder:

«§ 29 annet ledd nytt femte punktum skal lyde:

Enhver stortingsrepresentant kan kreve at komiteen forelegger et forslag for vedkommende regjeringsmedlem til uttalelse.»

Framstegspartiet og Venstre har varsla at dei støttar forslaga.

Votering:

Forslaga frå Presidentskapets medlem Inge Lønning vart med 64 mot 43 røyster ikkje vedtekne. (Voteringsutskrift kl. 13.17.30)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 6, frå Presidentskapets medlemmer Carl I. Hagen og Ola T. Lånke. Forslaget lyder:

«§ 29 annet ledd nytt femte punktum skal lyde:

Minst en tredjedel av komitémedlemmene kan kreve at komiteen forelegger et forslag for vedkommende regjeringsmedlem til uttalelse.»

Venstre har varsla at dei støttar forslaget subsidiært, og presidenten trur det same gjeld Høgre.

Votering:

Forslaget frå Presidentskapets medlemmer Carl I. Hagen og Ola T. Lånke vart med 57 mot 49 røyster ikkje vedteke. (Voteringsutskrift kl. 13.18.08)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 5, frå Presidentskapets medlemmer Carl I. Hagen og Inge Lønning. Forslaget lyder:

«§ 21 annet ledd nye tredje og fjerde punktum skal lyde:

Minst en tredjedel av komitémedlemmene kan kreve at det holdes høring og at bestemte personer/organisasjoner skal inviteres til høringen. En slik høring skal holdes innen tre uker etter at kravet ble fremsatt.»

Venstre har varsla at dei støttar forslaget.

Votering:

Forslaget frå Presidentskapets medlemmer Carl I. Hagen og Inge Lønning vart med 64 mot 43 røyster ikkje vedteke. (Voteringsutskrift kl. 13.18.31)

Presidenten: Det blir votert over forslaga nr. 1–4, frå Presidentskapets medlemmer Carl I. Hagen, Inge Lønning og Ola T. Lånke.

Forslag nr. 1 lyder:

«§ 20 nytt åttende ledd skal lyde:

Senest en uke før innstillingen skal avgis, kan minst en tredjedel av komitémedlemmene kreve at komiteen stiller bestemte skriftlige spørsmål til vedkommende regjeringsmedlem om en sak som er under behandling i komiteen.»

Forslag nr. 2 lyder:

«§ 20 nytt niende ledd skal lyde:

Minst en tredjedel av komitémedlemmene kan kreve at det – før innstillingen avgis – innhentes en uavhengig sakkyndig vurdering om hvorvidt et forslag som er sendt komiteen til behandling, er i samsvar med Grunnloven.»

Forslag nr. 3 lyder:

«§ 34 a skal lyde:

Med samtykke av Stortingets presidentskap kan et medlem av Regjeringen gi en muntlig redegjørelse i et stortingsmøte. Så vidt mulig skal redegjørelsen føres opp på dagsordenen.

Når stortingsrepresentanter eller stortingsgrupper som til sammen utgjør minst to femtedeler av representantene, skriftlig anmoder om at et av regjeringens medlemmer gir en muntlig redegjørelse om et bestemt emne i et stortingsmøte, skal et regjeringsmedlem – så vidt mulig innen en uke etter at anmodningen ble fremsatt – gi en slik redegjørelse eller erklære i møtet at det ikke vil bli gitt en redegjørelse. I sistnevnte tilfelle slutter forhandlingene med erklæringen.

Når det er gitt en redegjørelse etter første eller annet ledd, beslutes straks om redegjørelsen skal a) umiddelbart følges av en debatt, b) føres opp til behandling

i et senere møte, så vidt mulig innen en uke deretter, c) sendes til en komité, eller d) vedlegges protokollen. I en debatt som følger umiddelbart etter redegjørelsen, kan en taler fra hver partigruppe – og vedkommende regjeringsmedlem – få ordet en gang i inntil fem minutter. Under en slik debatt kan det ikke fremsettes forslag. Ved avslutningen av en slik debatt avgjør forsamlingen om redegjørelsen skal vedlegges protokollen eller behandles videre etter alternativ b eller c ovenfor. Redegjørelsen skal behandles etter alternativ b dersom minst to femtedeler av forsamlingen stemmer for dette, enten straks redegjørelsen er holdt eller ved avslutningen av en debatt som følger umiddelbart etter redegjørelsen. En debatt i et senere møte kan ikke begrenses mer enn at taletiden for hver taler settes til fem minutter i første innlegg og tre minutter i annet innlegg.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Ny § 45 b skal lyde:

Ved beslutning som krever tilslutning fra minst en tredjedel av forsamlingen, kan Stortinget innhente en uavhengig sakkyndig vurdering om hvorvidt et forslag som er fremmet for Stortinget, er i samsvar med Grunnloven.»

Venstre har varsla at dei støttar forslaga.

Votering:

Forslaga frå Presidentskapets medlemmer Carl I. Hagen, Inge Lønning og Ola T. Lånke vart med 57 mot 50 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 13.18.58)

Presidentskapet hadde tilrådd:

I

I Stortingets forretningsorden gjøres følgende endringer:

§ 20 nytt fjerde ledd skal lyde:

Et vedtak om tidspunkt for å avgi innstilling, herunder om frist for avgivelse, kan bringes inn for Presidentskapet til avgjørelse av et mindretall på minst en tredjedel av komitémedlemmene, ved beslutning i samme møte.

Nåværende fjerde, femte og sjette ledd blir nye femte, sjette og syvende ledd.

§ 20 nytt åttende ledd skal lyde:

Senest en uke før innstillingen skal avgis, kan saksordfører kreve at komiteen stiller bestemte skriftlige spørsmål til vedkommende regjeringsmedlem om en sak som er under behandling i komiteen.

§ 21 annet ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Har komiteen avslått et krav om høring som er fremsatt av et mindretall på minst en tredjedel av komitémedlemmene, kan mindretallet bringe avslaget inn for Presidentskapet til avgjørelse, ved beslutning i samme møte.

§ 37 første ledd skal lyde:

Presidenten skal åpne adgang til replikkordskifte og ordne dette, dersom tinget ikke vedtar noe annet. Replikken skal ha tilknytning til vedkommende innlegg. *Taletiden er ett minutt. Den* hvis innlegg forårsaker replikker, kan svare på hvert enkelt av innleggene etter tur.

II

Endringene under I trer i kraft 1. oktober 2009.

Votering:

Tilrådinga frå Presidentskapet vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde tilrådd:

I

Stortinget ber Regjeringen vurdere endring i opplæringsloven slik at elever som trenger utvikling i tale- og tegnspråk, alternativ kommunikasjon, supplerende kommunikasjon, eller en kombinasjon av disse, sikres likeverdige rettigheter i lovverket.

II

Stortinget ber Regjeringen å gjennomgå Statsped-systemet med sikte på å styrke og videreutvikle kompetansen om alternativ og/eller supplerende kommunikasjon (ASK), samt å vurdere å opprette ett eller flere nasjonale kompetansesentre for ASK.

Votering:

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Under debatten er det sett fram tre forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Anders Anundsen på vegner av Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre
- forslaga nr. 2 og 3, frå Anders Anundsen på vegner av Framstegspartiet

Det blir votert over forslaga nr. 2 og 3, frå Framstegspartiet.

Forslag nr. 2, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag til lovendringer som sikrer at elever på høyt faglig nivå i grunnskolen kan ta fag på høyere nivå, herunder videregående nivå, uten å miste retten til videre grunnskoleutdanning eller på annen måte få svekket stilling i utdanningsystemet.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag for å sikre sømløs overgang mellom grunnskole og videregående skole for elever som tar enkeltfag på høyere nivå enn alderstrinnet skulle tilsi. Det må legges til grunn at finansieringsansvaret løses uten at elevens rettigheter svekkes.»

Høgre har varslet at dei støttar forslaga.

Votering:

Forslaga frå Framstegspartiet vart med 71 mot 36 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 13.20.08)

Presidenten: Det blir votert alternativt mellom innstillinga og forslag nr. 1, frå Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag til lovendringer for å sikre reell rett til tilpasset opplæring til elever som er mer praktisk enn teoretisk anlagt, gjennom å gi rom for ulike praksisordninger også i grunnskolen.»

Komiteen hadde tilrådd:

Dokument nr. 8:75 (2008–2009) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Jon Jæger Gåsvatn og Åse Michaelsen om å gjøre regelverket mer fleksibelt for å sikre alle elever rett til tilpasset opplæring – vedlegges protokollen.

Votering:

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre vart tilrådinga vedteken med 57 mot 50 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.20.54)

Sak nr. 6 [13:21:03]

Referat

1. (269) Ombudsmannsnemnda for Forsvarets innberetning om virksomheten i tiden 1. januar – 31. desember 2008 (Dokument nr. 5 (2008–2009))

Samr.: Blir send forsvarskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdighandsama. Er det nokon som ønskjer ordet etter forretningsordens § 37 a før møtet blir heva? – Møtet er heva.